NA KA BUAID NIAM SHA KA SHEMLANOT

BAD

HALOR KA JINGUJOR

IA KA KHANATANG JONG KA

HIMA SOHRA

****

* *Ngan nym khwan ia ka bneng,*
* *Lymne tieng ia dujok,*
* *Ngan bat ia ka jingsneng,*
* *Bun kamai ia ka hok*

****

DA

U B. V. Rymmai

1998

NA KA BUAID NIAM SHA KA SHEMLANOT

BAD

HALOR KA JINGUJOR

IA KA KHANATANG JONG KA

HIMA SOHRA

Ngan nym khwan ia ka bneng,
Lymne tieng ia dujok,
Ngan bat ia ka jingsneng,
Ban kamai ia ka hok

NONGTHOH U BAT TYNGKAI,

IA LA KA HOK LONGTRAI

DA

U B. V. Rymmai

1998

HA KI HYNMEN BAD KI PARA

I

Ha ki hynmen bad ki para jong nga,
Ki shynrang bad kumjuh ruh ki kynthei;
Ha iing trep iing skum ngi ïalang kawei,
Ha rympei basyaid i mei bad i pa.

U Phil, u Hem, (I. T. Syrvia) Rymmai,
Ia ka sngi u bnai nyngkong ki iohi;
Ia nga ki ialam bad ki btin lynti,
Bad ki nyngkong nga nang, ban ïalehkai;

Jinus, Phransis, Sabina, Albinus,
Ia ki nga lam, nga btin, kin ym jynthut;
Kumno kin nang ban iaid: 'Dinda dinda',
Kumne nga hikai ïa la ki para.

Hangne kein ba lung ka sngi bad u bnai,
Shi para ha phyllaw ngi ïalehkai.

II

Ngi ïa sohtyngkoh, ngi ïaleh mawkhan,
Ngi ialeh iarieh, ngi kynting mawsan;
Kumne ngi ialehkai baroh shi para,
Tangda ka jingsuk bad jingkmen suda.

Hynrei marwei nga leit sha ri nongwei,
Ban wad jingstad ban ithuh ia u 'A';
Mynsiem ka tmang, ummat ki shlei,
Ba nga kynmaw ia ki hynmen - para.

Hynrei jyndei ia nga ki ia pyntngen,
"Bahrit", ia nga ki ong, "wat sngew eiei;
Minot ia ki kot, jingstad phin sa shem,
Kum u Khlur phin tyngshain na trep i Mei".

Jingsuk kan long ia phi hynmen - para,
U Blei na neng ia phi, un ri un da.

NA KA MIEJ U NONGTHOH :

Kaei Ka Niam ? ? ?

Katkum ka jingngeit Khasi, ka Niam ka wan na ka ktien 'Nia - im', kaba mut ka nia kaba im. Kaei pat ka nia ? Ka nia pat ka dei ka ktien bad katkum ka jingngeit Khristan pat ka ktien ka dei u Blei. "Ka ktien ka la wan long briew" (Ioanis 1 : 14). Uei pat uta uba la wan long briew lyngba ka ktien ? Uta u dei u Jisu Khrist. Uei pat u Jisu Khrist ? U Jisu Khrist pat u dei u Blei ba shisha bad u briew ba shisha, ong ka jingthoh bakhuid. Namar kata katkum ka jingngeit Khasi ne Khristan ka nia lane ka ktien ka dei ka Niam, namar ka dei ka nia kaba im bad ka Nia kaba im pat ka dei u Blei lane ka Blei kaba ngim dei ban ialehkai bad ka. Namar kata kaei kaei kaba ia dei bad ka Niam u Khasi lane uno uno u jait bynriew u da khein kor bad khein kyntang haduh katta katta.

Hynrei kaba sngewsih ka long ba ha ka juk mynta, bun ki briew ki shim ba ka Niam kam dei shuh ka nia kaba im, hynrei ki shim ba ka dei tang ka jingngeit Kaei pat ka jingngeit ? Ka jingngeit pat ka dei kata kaba u ta uba ngeit u shem ha ka ia ka jingshisha bad kata ka jingshisha kaba u shem ka pynlong ia u ba un ngeit. Kaei pat ka jingshisha ? Ka

jingshisha pat kumba ka paw ha ka juk mynta kiba bun ki shim ba ka jingshisha ka dei kata kaba pynurlong bad kaba pynhun ia ka jingangnud ne ka jingkwah u briew (Any thing that can be proved and yield satisfaction). Kum ka nuksa, u briew uba kwah ban roi ha ka long spah long phew ne ha ka nam ka burom, u duai u phirat, u khia u khriam bad u da buh phan buh kyrpad ban ioh ia kata ka jingangnud bad haba u ioh ia kata ka jingangnud u shim ba kata jingleh jong u ka long kaba shisha bad haba u shem ba ka long kaba shisha hangta kein u ngeit bad shisien ba u la ngeit u mane bad pynlong Blei ia kata ka jingngeit. Da kumne kein ngim sngewphylla shuh balei u briew ha ka kyrteng jong ka Niam ba u ngeit um sngew, sang shuh wat ban pyniap ia la u para briew ruh. U dap da ka mynsiem kuhiw, bishni - pihuin kiba har rukom ia kito ki bym dei na ka juh ka jingngeit,

Kram - ram la kyllon ka diengiei,
Tbak dkut u sonpet bneng ;
Jar, na pdeng u briew jah u Blei,
U briew, u ang tyngheng.

Haba pynshong nia ia kitei ki kyntien bad haba ring ksai ia ka jingiathuh khana pateng ki tymmen shaphang ka jingkyllon ka diengiei, ngi poi sha ka phang ba u khun bynriew u sah ha ka dum ka lyngngoh. Tlip-tlip ha ka jingdum u tare ban wad ia u Blei hangno u don. Ngain ha ka jingshaiong

u seng nia, u sain u pyrkhat kumno ban ia kynduh biang bad u Blei. Khatduh ka jingshai ka wan, u seng ka duwan ka dupat u pynbiang ki dkhot ki dkhai - ki dah ki dong bad hangta kein u iakren bad u Blei lyngba ka kñia ka khriam da ka nia hok ka tien hok bad u Blei ruh u ju bab ia u briew da ki da ki shin kiba wan paw ha ka knia ka khriam. Bad ia kane ka rukom ba u briew u iakren bad u Blei lyngba ka kñia ka khriam la khot ka 'Niam'. Namar kata ha u Khasi kano kano ka Niam kaba khlem ka duwan dupat, khlem ka knia ka khriam. Kata kam dei satia ka Niam.

Lyngba kane ka seng nia, ngan poi sha kaba kut ban ong, ba ka Niam ka dei ka lynti ne ka jingkieng kaba pyniakynduh biang lane kaba pyniasnoh biang ia ka jingiadei hapdeng u briew bad U Blei.

Shi kyntien pat shaphang ka Drama "Na ka Buaid Niam sha ka shemlanot". Nga la thoh ia kane ka Drama da kaba seng nia bad pynshong nongrim na ki jingjia kiba mih na ka por sha ka por kiba sangah ia ka jinglong kawei jong ka jait bynriew. Kano kano ka jingbuaid ka dei kaba sniew tam, ka pynhiar dor ia ka longbriew manbriew, ka khuta ia ka jingiatiplem bad ka da pynjot bad pynduh syndon thiaw ia ka bor pyrkhat tip briew tip Blei

Don kiba pyrkhat ba ka Niam ka dei ka Deiti kaba u briew u dei ban ieit ban ban shakri tang ia u Blei. Da ka jingmut ba ki ieit bad shakri ia u Blei ki klet bad ieit bad ban shakri ia la u paramarjan. Nang-

ne mih ka jingiapher jingmut, ka jingiashun, ka jingiakawang ktieh bad ka jingiakren bein kawei ka Niam pyrshah ia kawei pat. Hato ka long kaba lah ban ngeit ba u Blei u donkam shisha ia kata ka jingieit bad ka jingshakri jong ngi ia u? Da lei lei ruh kan nym long kumta. U Blei u long uba lah lut bad dap lut na lade, hi um donkam ia ka jing ieit lymne ka jingshakri jong ngi ia u. Ha kaba jadei bad kane to ngin iabishar bad ring jingmut na kine ki kyntiew khia thew jong kawei ka riew khraw jong kane ka pyrthei, Ka Mother Theresa, kaba dang shu khlad shen ha ka 5-9-97, kaba long ka kmie jong kiba duk bad kiba shem jynjar kaba la kloi ban iarap bad leh isynei salonsar ia baroh kiba donkam ia ka jingiarap jong ka, khlem da riew shiliang khmat la ki dei na kano kano ka jait niam ruh. Ki kyntien khia thew kiba ka ju pyndonkam ki long kumne:-

> "How can you love God whom you do not see, if you do not love your neighbour whom you see, whom you touch, with whom you live". Ha ka ktien Khasi ka mut kumne:-

> "Kumno phin ieit ia u Blei uba phim iohi, lada phim ieit ia la u paramarjan uba phi iohi, uba phi iajaid iaieng bad uba phi iaim ryngkat".

U Swami Vivekananda ruh uwei na ki khun bakhraw jong ka ri India, u bitkai ia ki songbud jong u, ban ieit bad ban shakri ia u Blei da kaba ieit bad shakri ia la u para

briew (To serve God in Men). Hooid wat u Jisu Khrist hi ruh um sbym ong, 'To ieit ia u Blei kumba phi ieit ialade hi'; pynban u hikai: "To ieit ia kiwei kumba phi ieit ialade hi".

"Haba ha duwan phi tyrwa la jingkhia
Hangta phi kynmaw ba phi shun ia ki lok,
Ieh la jingtyrwa bad to leit ban iasuk",
Kumta kein ong u Trai Jisu.

Hynrei kaba sngewsih ka long ba bun bah ki buaid jingngeit kumba la ai nuksa lyngba kane ka drama, ki khun ranab ia ka pyrthei kaba pyllun ba kan tyllun tang ha i jylli jong ka jingngeit jong ki. Ha ri Bilat ki Catholic bad ki Protestant kim ju don jingiashongsuk, ki tan tyllai bad pynksan ia la ka jong ka jong ka jingngeit. Ha Bosnia ki Serb bad ki Bosnian ki ia umsnam tang namar ka jingiapher ha ka jingngeit niam. Ha Algeria, ha kine ki khyndiat ka jingsnem ba la dep da ki phew hajar ki mynsiem ba lui lui ki shah pyniap ei tang namar ka jingiapher ha ka jingngeit niam.Ha ki ri Middle East, ki ri synshar Muslim, kim kwah ba kiwei pat ki jait niam kin don lait na ka niam jong ki, ym tang katta ki da pyndik, pynshitom, pynjynjar bad ki da rai ruh haduh ka jingiap ia kito kiba pyrshah bad kren ibein ia ka niam jong ki. Ha India u Muslim u bah la ka wiat u Hindu ruh u bah la ka wiat. Te hangno kata ka jingieit jong ki ia u Blei ka don ? Ha ri Khasi jong ngi ruh kumjuh U Katholic u king la ka lieng u Presbyterian ruh u king la ka lieng.

kiwei kiwei ki Balang ruh kumjuh Lada ar kin ia tyngkhuh ka duriaw ruh kan sa pluh, te hangno kata ka jingieit bad ka jingshakri bashisha jong ngi ia u Blei ka don. Te nongpule baieit lada kum kine kiei kiei phi iatyngkhuh ha ka lynti iaid jong ka jingim jong phi, to da pyrkhat bad puson bha ha la marwei wat ju shim ia ka rai ha la ka kti namar ka rai ka dei ka jong u Blei.

Khatduh to ngin iapuson jylliew bad pynshong nongrim sa ia kine ki kyntien khia thew jong uwei pat u nongthoh uba la batai shaphang ka niam kumne .-

"Religion is a personal affair that should not have anything to do with public matters including politics. Man has made religion to dis pline himself and to satiate his spiritual needs. Any religion that give birth to riots and violence can not be a religion. Religion can not exist without life.

But ironically, man has been exploiting religion to reap political harvest to inject venom and to devide the people".- Mr. Alok Bohra.

Ki jingjia kiba nga thoh ha kane ka drama ki long tang ki jingmut dur ki jong nga. Ki Tyngshop ki Puron kiba don hangne ruh ki long kiba nga shujer hi ban pynlong ia —ne ka Drama kaba don jingim bad kaba

don jingmad, kim don jingiadei ei ei bad ki briew kiba im kiba khih ba long ha kane ka pyrthei. Te lada don kino kino kiba iahap tar bad ki tyngshop ki puron ryngkat ki jingjia kiba don ha kane ka Drama, nga kyrpad ba phin ym sngew ei ei namar kim dei kiba nga da mut khnang.

Kyntang iawai, ngan pynpaw da ka jingsngewnguh kaba khraw, lada don kino kino kiba kloi ban kdew bad iarap pyndap lem ia ki jingbakla bad ki jingduna jong nga ha kaba iadei bad kane ka Drama.

Khublei shibun.

Nongthoh,
Mr. B. Vitus Rymmai

Jaka : Pdengshnong—Sohra,
Tarik 20th Rymphang 1998.

Ki Nongshim Bynta Ha Kane Ka Drama

1. U Johnson
2. Kpa u Johnson
3. Kmie u Johnson
4. Ka Balabakla
5. U Buddien
6. U Pyrman
7. Ka Klet (Khynnah 12 snem)
8. Kmie ka Balabakla
9. Kpa ka Balabakla
10. U Sympain (Kni ka Balabakla)
11. Ka Baiamon (Para ka Balabakla)
12. Rangbah shnong (dong Mawlai ba shong ka Balabakla)
13. Rangbah Pulit bad ki nongbud jong u
14. U Kliaw (U khynnah 13).
15. Paidbah No 1, 2, 3, & 4.
16. U Kynpham (u trai iing ba sah wai ka Balabakla).
17. U Jylliew Jingmut (tymmen 82 snem)
18. U Phadar
19. U Pastor.

Index

NA KA BUAID NIAM SHA KA SHEMLANOT :

Katkum ka jingiaid jong ka por, kiei kiei baroh ki iaid beit iaid ryntih, khlem jingbuhkhoh, wat la ki jan la dei ka por ban kam sha shiliang u pud jong ka jingim, pynban ki dang snoh hi rdin bad pyneh hi triang, kum kiba pyrkhat ba ka pyrthei ka dei tang ka jong ki. Kum kine kiei kiei ki synshar bad kin dang iai synshar hapoh ki dohnud ba sangem bad ba bun syrtap jong u khun bynriew. Lah ban ong ba la poi ka juk. 'Ka Juk hangamei'. Ka juk kaba pynsngew ba uba don ka bor ka iktiar, ka spah ka hajar, u sngew ba dei tang ma u uba hok tam ha ka pyrthei, u khein poh ia kiwei bad u niew ia ki kum ki bym larkam haei haei ruh. Namar kata u khein ba kat kaba u leh ne ong ma u ki long kiba shong hok shong blei suda kaba kiwei ki dei ban shu kohnguh beit. Lah ruh ban ong ba la poi ka juk. 'Ka Juk Buaid Niam', ka juk ha kaba kiba ngeit niam ki sngew ba dei tang ka niam jong ki kaba lah ban pynpoi bneng ia u briew. Namar kata ha ka kyrteng jong ka niam kim sngewsarg wat ban pyniap briew ruh. Ha ka kyrteng jong u Blei ba ki mane bad ha ka kyrteng jong ka niam ba ki ngeit, ki leh ia kiei kiei kiba long pyrshah ia ka ain briew ain blei bad wat ka bor jong ka jingiatiplem ruh kam lah ban khura ia ka dohnud ba sangem bad ba bun syrtap jong ki. Kum kine kiei ki jia bad kin iai jia ha kane ka Ri umsnam u Kni u Kpa jong ngi bad lada ngim kyndit

bynriew noh kloi naduh mynta, ka Ri bad ka jait bynriew jong ngi kan sa kad arliang wak.

Lyngba ki iit khmih ba bun syrtap, u Pyrman u iohi bad bishar ia ki jinglong jingman bad jingleh jingkam ba har rukom jong ki briew ka juk mynta.

NONGTHOH

SCENE I ACT I :

Ha iing U Johnson :

Don u Kpa, ka Kmie bad u Johnson

U Kpa :- (U peit sha la u khun nangta u ong) Khun kum ban shu ia kren ia ka juh shi ka jub, nga ngeit ba me la sngewthuh hi, ba kam long kaba bha ban saitlah ia ngi ki kmie ki kpa da lei lei ruh. Pyrkhat rangbah noh naduh mynta bad klet noh shi syndon ia kato ka samla jong me kaba me la ialang me sngewthuh.

Johnson : (Ha ka sur ba sngewrit) Nga sngewthuh eh papa, tangba kumno kein ngan klet ia i Bala haba i long i briew iba bha bad ngam ju lap daw sniew ei ei pyrshah ia i.

Ka Kmie : Hooid, Khun kumba me ong, ka Bala shisha te ka dei ka samla kaba bha shisha bad ka kham palat liam ban ia kiwei pat ki thei samla ba ka juk mynta la ha ka jingbha briew ne ha ka jinglong tipsngi. Tangba kawei kane ka jingeh bad kata ka long ba kam dei na ka juh ka niam. Me, me dei na ka

niam Katholik katba ma ka pat na ka niam Presbyterian. Kaba kham eh shuh shuh ka long ba u kpa jong ka u dei u tymmen basan bad na ka ne hi ka, oaw ngi sngewthuh shai ba ka Bala ryngkat bad ki kmie ki kpa jong ka da lei lei ruh kin nym mon bad kin nym suk ba ka Bala kan bud sha ka niam jong ngi.

Kpa : Dei ia kata kein ba ngi iasneng iapyni ruh. Me dei ban sngewthuh ba me dei ban ri ia ka burom ka ijot jong ka iing ka sein bad jong ka niam ruh kumjuh. Kum u nonghikai skul khamtam, ba men bakla ha kane ka bynta te la jah burom ha khmat ka pyrthei.

(Johnson u shu dem shapoh).

Kmie : Sngap thuh khun, phi la rangbah mynta bad ka por ruh ka la dei ba phin peit briew, tangba kynmaw kein khun shuwa ba phin pyrkhat ia ka briew pyrkhat shuwa ia u Blei, shuwa ba phin ieit ia ka briew ieit shuwa ia u Blei. Kan myntoi aiu ba phin ioh ia ka pyrthei baroh kawei, hynrei ba phin duh noh pat ia la ka mynsiem.

Kpa : Sa la ka briew ruh, peit da ka para niam men iai lah toi.

Kmie ; Niuma ! Lada ki kmie ki kpa jong ka kin dang ia sngap lem ia ka jingiakren iapyni ruh dang kham shi rukom, hynrei kito pat ieh ieh, ynnai ia ong, kren ma ngi shi kyntien, ma ki pat tam shi hajar kyntien ruh.

Kpa : Kaba eh hi te ba kum kito, kin pyndem ha kiwei. Bad khnang ban nym ia poi sha ka jingiasngewsih ka kham bha ba men ia pyllait kt en noh shi syndon. Me sngewthuh. (Peit sha u Johnson.

Johnson : (Dem shapoh khlem kren).

Kmie : (Peit baje kti) Are : La da dap 10 baje (peit sha u kpa) ka por ka la dei ba ngin ia pra noh, ngan leit don kam sha iing ka mei-duh.

Kpa : Oh ! Lada dap 10 baje seh. Nga ruh ngan lait donkam noh shuwa (khreb, ieng phai sha u Johnson) Me ruh me dei ban pyrkhat bha ia kaei kaba ngi ia kren.

(Mih ryngkat kmie bad kpa).

Johnson : (Ha la marwei) Ah ! ka pyrthei ! Pyrthei aiu kaba kum kane. Ba ngan klet noh ia i Bala em ; em da lei lei ruh kan nym long kumta

Jar jar ngi ia phylliew jingieit bad jar jar tang ar ngut hi ngi ia thaiñ sai iong sai saw. Mynta pat kumno keiñ ngan law. Em, ka dohnud jong nga wak, ar liang kan kad lada na i ngan pan iaklad.

'Dar - dar - dar !' (Don ba tied jingkhang na shabar).

Johnson : Mano ? (ieng bad plie artad)

Rung ka Balabakla.

Balabakla : (Da ka jingthait hop hop, ha ka jingpisa mynsiem bad kyndeh shadem, bat trait na ka kti u Johnson bad ki ummat ki jaw) Bahbah baieit, bah - bah baieit, nga la iap, nga la iap, ym don jaka shuh ia nga ha kane ka pyrthei. I mei i pa ki la beh ia nga na la iing namar jong phi, ki shoh ki sympat ia nga man - la ka miet. Ngam lah shah shuh bad mynta nga la rai ban im bad iap ryngkat bad phi katba long. Ngam treh leit kiew shuh sha la iing. Ong seh bah bah baieit, tang shi kyntien ka la biang, lada phi ieit hok shisha ne em ia nga bad phi la kloi ne em ban shimti noh ia nga naduh mynta ka khyllipmat. Iathuh seh Bah-Bah baieit, iathuh kloi, ioh ba ki

kjat jong nga kin lam sha ka jaka ha kaba ki khmat jong nga kin khapbrip syndon shi junom. Hu .... hu .... h .... u .... (iam bad ka shong artad bhek).

Johnson : (U khih pisa shane shatai, u trud ia la ka khlieh, u i pisa lyng-a ; Nangta suki jai u shim ia ka kti jong ka Balabakla bad ha ka sur ktien kaba jem u ong) ; Kongieit wat khuslai, en noh, wat iam shuh, shim kane ka rumar ñiad noh kito ummat (pynñaid ia ki ummat jong ka bad ai artad ia ka rumar ha ka). Nga long uba la kloi ban shimti ia phi naduh mynta ka khylllipmat.

(Baroh arngut ki shu ia sngap shiphang khlem ia kren)

Johnson : Kongieit, peit shane, sngap ngan iathuh ha phi, phi tip, dang myntan i mei bad i pa jong nga ruh ki maham tyngeh ia nga, ba nga dei ban pan iakhlad noh shi syndon na phi. Man la ka por ruh ki la pynbor ia nga ba nga dei ban peit noh da la ka para niam la jong Hynrei Kongieit, kumba nga la phla bad kular ban long i jong phi, kumta ruh ngan long, wat lada khang ka um saw ne ka er-iong erngit, hynrei ia phi ieit, katba long

ngan bah ngan kit Namar jong phi ngan thung thapniang, shaba kut ka pyrthei tang ar ngut ngin iasiang.

Balabakla : (Ka sdang isngewbha pat) An ! ngam tip shuh kein Bah - Bah aiu kan jia ia ka jait Bynriew jong ngi, balei kein ia ngi haduh katne, tang namar ka jingngeit niam, ki pyniapher ia ka jait bynriew bak - ly - bak, haduh ba long kumba iashong sang pynban (ka peit ieit ia u) Phi tip Bah - Bah, i mei i pa jong ngi lei ki ong ia nga ban ia u Khasi u bym dei na ka juh ka niam dang lah u dkhar. Namar ki ong hana, ba u dkhar wat lada um dei na ka juh ka niam ruh, hynrei u kloi ban ngeit bad ban kohnguh katba ki ong.

Johnson ; Phi ong kumta !

Balabakla : Te, phim tip seh, uto u Biswas lei lei u khun jong uto u khar contractor ba riewspah bha u shait wankai khah khah bad wan juh wan dem khnang tang ha iing jong ngi. Nga i shan khmat bha ba i mat ka dei ka jingpynjuh pynjan khnang jong i mei i pa.

Johnson : (Leh kyndit) Haduh katta seh !

Balabakla : Dei ha kine ki sngi kein, ynda haba nga la phla ia ka jingiaieit bajanai jong nga bad phi ba i mei i pa ki sa tim bad snoh ia nga haduh ba ngam sngew lah shah shuh. Manla ka miet ki thlia ia nga ia ka juh shi ka juh, ynda haba ngam mynjur ban kohnguh ia ki, kata ban pan iakhlad noh na phi, ki sa shoh bad bom ia nga haduh ba nga sngew kum ban iap shisha shisha.

Johnson : To ieh Kongieit, klet noh ia kita kiei kiei baroh, mynta ngin ia thaw lad bad pyrkhat, kumno ban pynsngewthuh ia i mei i pa jong ngi. Ioh ba ha ka jingbitar kin ...

(Rung kynsan ka kmie u Johnson, u Johnson bad ka Balabakla ki shu ia dem shapoh bad peit suh iwei ia iwei)

Kmie : (Da ka jingbitar) Johnson me la leh aiu kumne ? Kaei kane me wan ialam ? (kynhied tyngeh) Da kumne mo pleng me siew kylliang ia ka jingsneng jong ngi ki kmie ki kpa ? (ka ai shithap ia u).

Johnson : m . . e . . i, mei . . map, m : . a . . p, map seh mei

Kmie : (Ka shim bad patrong na u shniuh khlieh) Map, map - map, map, ia

pha khun ka tamsneng, khun ka poh jait khun ka poh rati, tang ka raiñ ka rem ruh pham don shuh (ka sangoh ia ka khlieh jong u ha madan)

Johnson : Sngap seh mei ngan iathuh ia ki jingshisha.

Kmie : Jingshisha, jingisha aiu kata, me la saitlah bad pynkhein ia ....

Rung kynsan u Kpa

Kpa : Balei kumne jia aiu ?

Kmie : Balei kumne jia aiu ? Peit thuh hi ma phi, une u khun jong phi u la leh aiu, kaei kane u wan ialam ha iing syndon kluk.

Kpa : (Peit ibein ia ka Bala na khlieh ha kjat bad da ka sur kaba khor u shla) Johnson ! Mih shi syndon nangne na iing. Ban ia kaba men pynjah burom mane ia nga u kpa bad ia ka iing ka sem hi baroh kawei, ka kham bha ba men phet noh syndon na la iing bad leit kat shaba me mon.

Johnson : (Da ka sur Rangbah) Papa ngam shym mut ....

Kpa : (Knieh ktien) mem shym - mut ia kaei mem shymmut, khun ka tamsneng. Mih shi syndon, kloi. (kdew kti sha jingkhang. Mih u Johnson bad ka Bala).

KA PYRDA KA HAP SUKI JAI :

SCENE II ACT I ;

HA IING SAH WAI :

Don ka Bala ka dang bun kam ha ka sar jing sar sem.

Rung u Jonhson :

Balabakla : Phi la kloi da wan skul seh Bah Bah?
Johnson : Hooid Kongieit.

Balabakla : Kloi da wai skul dang katta ?

Johnson : Te, la saw duna, phi tharai dang katno baje heit ?

Balabakla : Oh ! Lada dap saw duna seh, tang ka ja ruh ngam pat ioh shet. Peit seh Bah Bah baroh shi sngi nga lap miet ha kaba pynkhuid iing pynkhuid sem bad nga pyndait kot khubor ia kine ki shakiar iing (kdew artad). Nga sar nga pynkhuid, wat lada dei makna ka iing sah wai ruh, hynrei ym i hun te phi ban shu ieh kumto khlem da leh-khuid. Sa ba imat, ki briew kiba sah hangne mynshuwa ki dei kiba leh sih ka jingjaboh bad ka jingjaing ka iing te phi la palat.

Johnson : Balei Kongieit, phi da trei shitom than eh ha ka jingbisha toi phi la

dei ban ap haduh ban da wan trei ma nga, ba ngin ia trei lang.

Balabakla : Phi tip Bah Bah, nga da sngewtynnat eh bad nga sngew palei ka mynsiem bad nga sngew sting ki jingmut jingpyrkhat haba nga trei jingtrei. Lymkumta ka jabieng jong nga, ka shu khih phaloh da ka jingkhuslai sat, namar nga kynmaw bad iai pyrkhat sah ia ka jingeh dohnud jong imei ipa haduh ba kim sngew synei shuh ia nga kat haduh ba kin beh bad pynmih lyngkhuit ia nga na la iing la sem.

Johnson : To to Kongieit, wat pyrkhat ne kren ei ei shuh, shaphang kita kiei kiei baroh, nga ruh ngam sngew lah shah ban sngap ban ioh sngew bad ban kynmaw ne pyrkhat sah ia kito kiei kiei baroh, ia kaba la dep la dep, tep noh. Mynta ngi baroh ar ngut ngi la ia long kawei ka doh kawei ka mynsiem bad ngin sdang ban tei mynta ia ka longiing kaba thymmai (u sahngeh shiphang u peit sha ka Bala nangta u ong) Kongieit, tiew noh da ka sha seh ba ngin ia dih.

Balabakla : Oh ! Shisha shish kumba tep, nga ruh nga klet.

(U Johnson u kynthah stove bad ka Bala pat ka tiew um sha ha u khiew rit ba ym don ketli).

Balabakla : Ni ! Phi Bah Bah mynhynne kein, mynsngi ki wan kai ki paralok, tang ban tyrwa sha ruh ngam nud namar ym don ketli ban tiew sha bad ka pela ruh tang kane kawei hi.

Johnson : (U leh diaw) Shish shish ! Ka apot aiu kaba kum kane. (U peit ieit ia ka Bala) Nga ieit eh ia phi hynrei nga sngewsih ba ngam lah ban pynbiang ia phi, ba wat tang i jingdonkam barit eh kumne ruh ngam kot bor ban thied Bad nga kham sngewsih shuh shuh haba nga pyrkhat sngew synei ia phi, na ka iing paki dulan phi phet bad phi hap ban wan shong wan sah bad nga hangne tang i pliang ja bad pela ban dih sha ruh ym don.

Balabakla : Phi wat ju da nang eh seh Bah Bah, balei phi mut ban ong ba nga mih na la iing khlem da don la ka mon ban bud ia phi, ne phi artatien ia ka jingieit jong nga ia phi ? Ne phi mut ban ong ba ngan bud ia phi ? tang ha ka suk ka sain - ka sngewbha sngew-

miat ym ha ka sngewsih ne shipa bad ym ha ka eh ka shon ? Dei kata kaba la pynlong ia phi ban sngew synei bad sngewsih na ka bynta jong nga. Ha ka jingshisha dei ma nga kein ka ban sngewsih bad ka ban kit pap namar dei ma nga kaba la pynlong ia phi ban mih na la iing bad nga long ka daw ba phin shah beh ha la imei ipa jong phi bad lada . . .

Johnson : (Knieh ktien) Em em Kongieit. wat mut kumta ne wat tharai ia nga kumta. Namar kaei kaba la pynlong ia nga ban pyrkhat sngewsih shaphang kane ka jingjia ka dei namar kane ka daw. La katta snem nga la trei kum u nongbikai skul mynta la palat san snem ; hynrei ngam ju kynmaw ban bat ne ban kynshew pisa na ka bynta ialade. Baroh kat kaba nga ioh nga la aiti lut ha iing da kaba tharai ba imei ipa ki tip kham bha ban kunai bad ban kynshew na ka bynta ka jingdonkam la shai la shisngi bad da kaba kyrmen ruh ba kin pynbiang lem ia nga ha ki jingdonkam jong nga la ha kano kano ka bynta ne ka liang baroh. Hynrei mynta ngak la kum ba 'dung da u 'nam sarang, haba nga phai

sha ka liang ka pla nga shem ba long long thylli bad ngam don ei ei ruh em, haduh ba nga hap ban mih na la iing lyngkhuit tang bad ka jaiñ ba nga phong.

Balabakla : (Wiat rymmuin) Hooid ryngkat ruh bad ki jingtim, em heit ?

Johnson : Kine ki tiar kiba phi iohi, ba nga thied ki dei da ki pisa ba nga shu pan kylliang na u paraluk tang 500 tyngka, da kaba kular ia u ba ngan sa sew ynda kut une u bnai, kata ynda nga la ioh tulop.

Balabakla : (Ka shim ia u slasha bad ber ha u khiew sha bad nangta ka shim pela bad tong shini, hadien ba ka la dep theh ka peit sha u Johnson nangta ka ong).

Shim dih noh shuwa ma phi, ngan sa dih ynda phi la dep.

Johnson : Em em dih ma phi hangto ha pela, theh ia nga ha pliang ja ruh ym lei lei (u ieng bad shim hi ia ka pliang ja u tong shini bad theh sha hi nangta u ong) Ka kham bang haba ia dih lang.

Balabakla : To to kata lada phi long ban dih hangto.

Johnson : (U peit sha ka muin u wiat nang-ta u ong) Ialam jingduai ma phi Kongieit.

Balabakla : Ialam ma phi seh.

Johnson : To seh ialam ma phi ruh kam lei lei.

Balabakla : Em phi ialam ma phi seh Bah Bah, phi ruh uba bun nia, Kangbah briew ruh.

Johnson : (U pynhiar mynsiem) To kata. (u leh ia ka dak jong ka diengphna katba ka Bala ka khaprip ia la ki khmat).

Balabakla : (Hadien ba la dep duai) Ka mut aiu sha Bah Bah, phi ki Katholik shu wa ba phin duai bad ynda phi dep duai ruh phi ju leh kumto ?

Johnson : Kumno kumto ? Aiu phi mut ban ong?

Balabakla : Kumto kumba leh ma phi myntan kein ba ki briew ki ong ba phi beh skain ?

Johnson : Oh ! Ia dak jong ka diengphna ?

Balabakla : Hooid, ka mut aiu sha ka dak jong ka diengphna ?.

Johnson : Ka dak jong ka diengphna, ka dei ka dak jong ka jinglehrain.

Balabakla : Kumno kata ka lah ban long?

Johnson : Kat kum ka jingshemphang barit jong nga, ba nga la pynshong nongrim na ka Bible, nga shem ba ki Ju baba ki pyniap ia u Jisu, kim hun tang ba un shu iap kumto, hynrei ki da kwah ba un da iap khlemraiñ bad jah burom ha kmmat ka pyrthei. Dei na kata ka daw ba ki pynbah ha U ia ka Diengphna ba ki la shna kyrpang, ki leh kumne da ka jingngeit ba ki kynthei khynnah bad baroh ki nongiaid lynti kin iohi lut, ba kin ia kynshi kyneh bad kyniiw ia ka kyrteng jong U. Ym tang katta ki da thad ruh ia ka long met long rynieng rynjot jong u da kaba sah syndon halor ka diengphna bad ki da pynieng ruh ha ki kynjang bajrong tam jong u lum Kalbari. Khnang ba ka pyrthei baroh kan tip bad iohi bad ba kan rkhie bein ia U (u sangeh shiphang u tan ia ka sha na pliang bad dait ia u jingbam tah sha ba u bat ha kti. Ka Bala ruh kaba sngap ia ki khana jong u ka sdang ban dih ia la ka sha. Hadien ba ka la dep dih shi syndih ar syndih ka phai sha u Johnson nangta ka ong)

Balabakla : Dei na kata ka daw ba bun ki briew ki shait rkhie bein ia phi ki Katholik haba phi leh ia ka dak jong diengphna.

Johnson : Ym tang katta, wat ki Katholik hi ruh, ki bym skhem ha ka jingngeit ki lehrain ban leh ia ka dak jong ka diengphna khamtam lei lei haba ki leit dih sha ne bam ja ha iing ki briew ki bym long Katholik ne wat haba ki leit dih sha ne bam ja ha iew ha hat haba bun briew, don bun kiba don ia kane ka jinglehrain ban leh ia ka dak jong ka diengphna, namar ba ka dei ka dak jong ka jinglehrain. Bad shisien ba ki leh ia ka dak jong ka diengphna, ki briew ruh ki ithuh noh ba phi dei na ka niam aiu. Hooid, wat u Petrus ruh u len ia U Jisu ym tang namarba u tieng, hynrei namar ba u sngewlehrain ban tip ki briew ba u dei u nongbud ne nongsynran jong kum uta uba shah pyniap jah burom bad shah thad kblemrain halor ka diengphna.

Balabakla : Katkum ka jingsngewthuh jong nga te Bah Bah, ha lade hi, nga sngew ba kano kano ka niam ruh ka juh ki kam don jingiapher ei ei, na-

mar baroh ki niam ki hikai ia ka lynti ba bha suda.

Johnson : Nga mynjur ia kata ka jingong jong phi bad ym tang katta, hynrei ka ba tam na baroh dei ka jinglong u briew shi met hi, ka niam kaba bha katno katno ruh kam lah ban ai bneng ia u briew.

"Tok, tok, tok", (Don ba tied jing knang na shabar).

Balabakla : Mano?

'Ma nga" : (mih ka sur na shabar) "Plie ka iing".

Johnson : (U ieng pynstet ban buhrieh noh ia ka pliang sha, ba u sngewleh-rain ban wan lap ki briew, hynrei kyndit leit wit ka kjat miej hoit ka sha)

Balabakla : Ka shim pynstet ia ka jain jot bad ñiad)

Johnson : (Hadien ba u la burieh ia ka pliang shapoh khrum jingthiah u ieng bad plie ia ka iing)

Rung u Kpa u Johnson : Kyndit ka Bala bad u Johnson.

Kpa u Johnson : (Peit ibein ia ka Bala na khlieh ba kjat, nangta u phai sha u Johnson bad ha ka sur kaba ehriang u ong : Johnson shim ia kane ka shithi ai ha u, Jonhson shim sa rai da pyrkhat bad pynshong nongrim bha Lada me kwah ban dang neh ha la ka kam hikai bad ban shakri ia la ka jong ka Balang me dei ban pyllait san shyieng noh mardor bad kane ka briew. Namar katkum ka rai jong ka Parish Council ia me la weng noh (terminated) na ka kam hikai na ka daw ba me iahap kurim bad kane ka briew khlem da pynbeit katkum ka jingpyniaid ka balang. (u mih noh artad).

Johnson : (Mar ia phet u kpa u kyllon kram ha madan bad u kren ramia) Nga la iap, nga la iap, ki la pyniap ia nga, ki la pyniap ia nga.

Balabakla : Bah Bah baieit, Bah Bah baieit, balei phi kren ruma kumta, mano ba pyniap ia phi, mano ba pyniap ia phi, peit shane peit shane (syrpai syrpud ia U), nga don ma nga, nga don ma nga, balei phim ieit seh mo ia nga, khie dih noh ka sha balei phi leh kumne.

(Johnson um tip briew, ka shim

da ka um ka ñiad ia ki khmat jong u, nangta sa kyndit bynriew).

Johnson : (Da ka khmat ba idiaw bad i sngewsih u phai sha ka Bala nangta u ong) Kongieit, ngam sngewkwah im shuh ha kane ka pyrthei kaba dap tang da ka jingrhah bad ka jingiuh roit ia ka hok longbriew. Shaei ka riat shuh (kyndat ia ka kti jong ka) ngan leit noh iap noh syndon. (leng ksaid ban phet).

Balabakla : (Bat skhem triang ia u) Balei phin leit noh iap kumta, iathuh iathuh ia nga, kaei kaei ka daw kaba la pynlong ia phi ban leh kumne. Bah Bah baieit, Bah Bah baeit, peit shane lada phi phin iap, nga ruh ngan iap lang bad phi. Kren shai seh Bah Bah baieit lada phim leit shisha ia nga, nga ruh ngan shim noh ia la ka jingim kumne kumne hi.

Johnson : Em Kongieit kam dei kumta, nga ieit eh ia phi, hynrei ki shim noh ia u khaw da uba nga im bad u ba nga mut ban pynim lang ia phi, Khlem u khaw te kumno kein Kong ieit ngin im. Mynta nga sah ha ka

khlemrain bad ka jah burom bad ngan iap ruh ha ka jah burom, ki pisa ba nga shim kylliang na u paralok da kaba kular ban siew ynda nga la ioh tulop, hynrei mynta pat ka wan jia da kumne kumno kein ngan leh.

Balabakla : (Ka pyllait ia la ka kti na kaba bat ia u Johnson, nangta ha ka sur ba jaw ummat ka ong) Nga la sngewthuh shai ba p'eng nga long ka daw jong kine kiei kiei baroh. Nga la sngewthuh shai ruh ba ia kane ka kam ba phi duh ruh dei tang namar ba phi ia shong bad nga. Te Bah Bah baieit, ka kham bha ba phin klet noh ia nga bad leit phai biang sha la ka kam hikai la jong. Tangba ia nga te wat khmih lynti shuh ba ngan dang don ha sla jong kane ka pyrthei (Ka ieng joit bad mut phet).

Johnson : (U bat trait na ka kti jong ka shuwa ba kan phet) Kongieit wat phet, lada iap ruh ngin ia iap lang, lada im ruh ngin ia im lang. Kat kane ka sat bad ka jah burom to Kongieit ngin ia phet shnong noh nangne khlem kyrtiang d'en shuh, ngin ia leit wad iing basa noh sha Sor, ngan

leit wad bylla sha Sor katba ioh, ngin ia im kyndoi ja kpoh katba jia katba long.

Balabakla : Nga ruh nga da sngew iahap jingmut eh ia kata ka jingong jong phi, ki briew sha Sor ruh kim ju don por ban lorni kumba long sha nongkyndong jong ngi. Nga ngan leit bylla kynta sha iing ki briew bad leit bylla sait jain nong de katba ioh.

HAP KA PYRDA

SCENE III ACT I:

HA LYNTI:

Buddien: (Kren marwei) Ka niam ; Ka niam; Ka niam ; Uff kaei kane ka niam ? Sngewsih ban iohi, ba tang na ka bynta ka jingiapher niam ; kad ka long iing long sem, kad ka jingiadei para marjan bad la phiah lyngkhot lyngkhai ia ka jingiadei para briew.

Rung u Pyrman:

Pyrman: Are u Buddien, aiu phi kren marwei marwei, phi la buaid iad tang snem ne la don ba tuh noh ia ka jabieng na kato ka maloi jong phi ?

Buddien: Shish phi ! Pyrman, phim i ba u Johnson bad ka Bala, shijur ki ba ia ieit thep mynsiem, mynta ki la phet shnong. Ngam tip shaei ki phet ! Ah ! ki bapli sangsot, nga sngew synei na ka bynta jong ki.

Pyrman: Oh, ho ! Balei ki phet shnong kumta don ba beh ne ki phet hi ? Ki shijur ki sim te ynda ki la mih sner kat shabe ki -sngewbit kein ki her. Balei phin leit pyrkhat khuslai pakai ma phi ?

Buddien : Phi Pyrman aiu ma phi, phim tip ba mynta hangne hapoh shnong, baroh baroh ki briew ki ialap tang shaphang kata ka jingphet shnong, jong ki, namarba ki shah beh ba la ki kmie ki kpa. U Johnson lei na ka kam bikai ruh u la shah beh tang namarba u ia shong bad ka Bala bym dei ka para niam. Uff nga te nga sah ha ka lyngngoh bad nga da s gewsih kthang halor kane ka jingjia.

Pyrman : Oh, ia kum kata ruh, balei phin leit tuklar ma phi ? Ki kmie ki kpa ki leh katba ki mon ia la ki jong ki khun bad ka Balang ruh de ka lah ban leh katba ka sngewbit ia la ki jong ki shakri. Phim don hok ban mushlia halor kane ka bynta.

Buddien : Nga shu ong kein, ba kum ki Khristan, iohba ki shakri bad ieit ia u Blei da kaba shakri bad ieit ia la ki para briew. Lymkumta te don jingmut aiu ban long Khristan, namar ka ktien hi ka ong, ieit ia ki nongshun jong phi, namar kam myntoi ba phin ieit tang ia kiba ieit kyrlliang la phi, namar ki nongtuh para nongtuh ruh ki ialeh hi kumjuh.

Pyrman : Kata kaba dei, hynrei ka niam phi tip ka don la ki jong ki kyndon trei kam, lada kam pyrkhing ia la ki shakri, ki shakri kin leh mɩn haba lehmon ki shakri la lyngkar ka rukom trei kam bad haba mih ka jinglyngkar mano ba jah burom, jah burom ka niam em? Ki kmie ki kpa kiba hok bad kiba riewblei ki kwah ruh ba ki khun kin long kum ma ki.

Buddien : Nga lam kubur ia kata ka jingong jong phi, hynrei bin pyrkhing palat pud pat, haduh ba kin pynduh syndon ia u khaw ne haduh ba kin da beh syndet na la iing la sem khlem da pyrkhat bha ban ai lad ne ai por ia ki ba kin pynbeit ia lade ka long kaba bakla palat. Ki kmie ki kpa kiba hok bad kiba riewblei shisha, kim dei shuh ban bein ne bishar ia kiwei pat namar ka kam bishar ka dei ka jong u Blei. Nga nud ban ong ba kita ki briew kiba dang bishar ia ka dei ka lait jong kiwei pat kim dei kiba hok ne riewblei, ki lah ban dei pynban tang ki pharisi arsap.

Pyrman : Lada phi la shngewthuh katta, te balei pat phi ruh phi dang bishar ia kiwei. Nga la ong ia phi ba

ka niam lane ki kmie ki kpa ki lah ban leh katba mon ia la ki jong. Phim don hok ban bishar ia kiwei kumba phi la ong. Nga nga long u Khristan uba shit rhem, ngam sngewtynnat ba ka niam ka ba nga ngeit kan shah pynbud nam ne shah kren bein ha kiwei pat. Nga don ka jingngeit kaba skhem ba ia kaei ba ka niam ka la rai ka long kaba dei ban bud bad ban kohnguh. Namar ka ktien u Blei ruh ka ong kumta: "Kat ia kaba phin teh ha ka pyrthei, la teh ha bneng ruh. Bad kat ia kaba phin pyllait ha ka pyrthei, la pyllait ha bneng ruh". Kane ka long katkum ka Cospel jong u Matheus lynnong kaba 16 dkhot kaba 19. Shuh shuh ruh ka ktien u Blei ka ong ba ia uta uba long u mawjynthut ia kiwei pat ka kham bha ba yn teh da u mawtylliat bad pynnoh ia u hapoh duriaw. Phi long Khristan imat tang ka Bible ruh phim ju pule. Phi long pynban tang kum u Mawjynthut bad dieng pyngkiang ia kito kiba ngeit shitrhem ia ki jinghikai jong u Jisu Khrist kiba don hapoh ka jingkdup jong ka Balang bad kiba kloi ruh ban kohnguh ia ki hukum jong ka. Ban ia kum ki jong u Johnson bad ka

Bala, la kham bha ba yn teh ia ki da u Mawtylliat bad pynnoh hapoh duriaw namar ki long ki nuksa basniew ia kiwei pat.

Buddien : Balei phi da kren than haduh katta katta, nga khlem bishar, hynrei nga tuklar ba kane ka dei ka ka kam iap ka kam im jong ka jait bynriew. Phin sa iohi pyrman shano kane kan lam. Phi kynmaw Pyrman shaphang ka briew kaba klim ba ki Pharisi bad ki stad ain, kiba kum ma phi, ki mut ban lynthem maw ia ka. Hynrei u Jisu u ong kumno ha ki : "Uto uba khlem pop na pdeng jong phi, to un kawang maw nyngkong ia ka." Yn jin da la don u Johnson bad ka Bala hangne, nga ruh ngan jin da la ong ba uto uba hok bad uba khlem pop kum ma phi, un shim ia u tyllai bad u mawtylliat bad un teh nyngkong ha ryndang jong ki.

Lada phi phi long Khristan, long u khristan uba janai, ym uba shim rhem. "Phi long ka mluh jong ka pyrthei", ong ka ktien u Blei, "Lada ka mluh ka blad noh, kam larkam ei ei shuh sa tang ban bret noh shabar bad ba yn iuh ki briew". Nga pat nga ong ha phi ba lada kano

kano ka jingtah ne jingbam kaba la kthang mluh palat, ia kata ruh dei ban bret noh, namar yn ym don ba nud bam. Namar kata ka jingngeit jong phi kum u Kristan ka dei ban long kum ka mluh ka ban pynlong thiang ia kane ka pyrthei ba ngi shohg ngi sah Namarkata ber ia kane ka mluh (jingngeit) jong phi ha kiwei pat kat ban biang, wat ber duna ne tam, da mang bad da thew, khnang ba ka pyrthei kan nym blad ne ioh ba ka pvrthei ka kthang mluh pynban ngang, hangta te, yn ym don banud shong shuh ba ka.

Nga ju ioh sngew ia ka nam bad ka kyrteng jongphi kum u nongia'ap niam batbit bad u nongkren pulpit uba pnah thylliej bad ki briew ki peit sha phi kum u shakri jong u Blei. Hynrei ka ktien jong u Blei ka ong: "Lada u briew u don ei ei kaba u dei ban iarap ia la u kpa ne ka kmie, u ong pynban. 'Ia kane nga la tyrwa ha u Blei,' u lait na kaba iarap ia la u kpa ne ka kmie ...... Da kumne phi pynlehnoh ei ia ka ktien u Blei ...... arsap". Phi uba la bam lynjet lut ia ka Bible ngam don kam ban iathuh haphi phi la tip bi na ka Gospel jong

no ne ka lynnong bad ka dkhot kaba katno la thoh ia kitei ki kyntien Kam don jingmut ia phi ba phin iaroh bad ialap ia ka kyrteng jong u Trai Jisu baroh 24 kynta kumba leh maphi, lada phi dang don kum kane ka mynsiem ban niewbein bad iuh roit ia ka hok long briew man briew jong kiwei pat Namar ha kaba kut u Trai Jisu un ong: "Ngam ju ithuh ia phi".

Pyrman : Wat ialap thala ia ka kyrteng jong Trai Jisu.

Buddien : Ngam sbym ialap thala, nga kren ia ki jingshisha, hynrei phi seh ioh phi shu mane thala ia ka kyrteng jong u.

Pyrman : Balei phi kren ia ki ktien bein Blei kumta? Katkum ka jinghikai jong ka Balang jong ngi, don lai person ha uwei u Blei bad u Jisu Khrist u long uwei na ki lai person. Lada ngi mane ia u phin ong ba ngi mane thala? Nalor kata, nga ong ia phi ba ka Balang ba la seng u Jisu Khrist ka don la ki jong ki kyndon trei, kam ban pynjanai ia la ka jingngeit Khristan. Namar kata ka lah ban ot balang ne ka don ka hok ban pynshitom

ia kito kiba iaid pyrshah ia ki jinghikai bashisha jong ka.

Buddien : Shu pule ia ka Cospel jong u Matheus, Lynnong kaba 15 dkhot kaba 9, aiu ka ong : "Ki mane thala ia nga, namar ki hikai ia ka ain thaw briew, kumba ki long ki hukum u Blei".

Phi uba la nguid lut ia ka Bible, kumba phi la kynnoh ia nga u bym ju pule Bible. Khlei biang mynta bad buh ia kine ki kyntien ha lyngwiar pyrkhat jong ka jingim jong phi synnia sngi, kumba ngi shem ha ka Gospel u Matheus Lynnong kaba 7 dkhot kaba 21 haduh 23 la thoh shai :

"Ym kat uba ong ha nga, 'Ko Trai, ko Trai !' Un rung ha ka hima ki bneng, hynrei kito kein kiba leh ia ka mon u kpa bneng jong nga. Ynda poi kata ka sngi, bun kin ong ha nga : 'Ha ka kyrteng jong me ngi la beh noh ia ki ksuid bad ngi la leh bun ki kam phylla'. Te ngan jubab ia ki. 'Ngam ju ithuh ia phi. Khie noh na nga phi ki nongkam bymman'".

Pyrman khle leit sha la iing shim

ia la ka Bible bad haba phi pule da ngam jylliew, da khan, da pynshong jingmut bad da pyrkhat sani bha ia ki kyntien ba don ha ka. Bad wat shu nguid tylli kumto ne shu bam lyndet khlem sngewthuh. Bad naduh mynta to long u Khristan uba janai ym uba shit rhem.

Pyrman : (Phet iam rem)

HAP KA PYRDA;

SCENE IV ACT I :

HA IING SAH WAI HA SOR :

Don ka Balabakla ka thum bad la i khun,
Rung u. Johnson.

Balabakla : Balei (phi kloi da wan dang katta Kpa ka Bihieit ?

Johnson : Ngam sngew kblain phi kmie ka Bih. Ani nga sngew ka suh ka thar ka kpoh bad suh jer suh kbriat ka met baroh kawei.

Balabakla : Nga la ong ia phi naduh mynhynnin, wat pat leit bylla, namar ngam pat i kblain bha ka met jong phi, hynrei phi saitlah hi te. Ha ba kumne pat kumno ngin leh ?

Johnson : Ngan leh kumno, kmie Bihieit, lada ngam leit bylla ruh daei ngin pyndap ia ki jingdonkam ha iing ha sem.

Balabakla : Kpa Bihieit kan kham bha ba phin leit sah noh ha Hospital, ba phin dup koit kloi, Ha iing te ni ei, nga i kumba phin nym nang jem shuh namar phim lah shah te, ha ba phi dang tlot ka met ruh, phi

trei iei phi leh iei, haba nga ong wat pat leit bylla ruh hynrei phi leit. Lah ha Hospital ba phin ioh thiah aram bad koit kloi.

Johnson Uh .... u .... uh .... ani nga sngewtlot palat, ngan thiah aram noh shuwa (Mut rung sha kamra thiah)

Balabakla : Ap, dih shuwa kane ka sha ban teh kpoh sa dih une u dawai bad sa thiah ban dup ioh bor ka met.

Johnson : (Dih ka sha)

Balabakla : Ka bha hi ba phin leit sah sha Hospital te, ieh ngan leit wad kali ma nga, sa peit phi ia ka Bihieit shiphang.

Johnson : Ngan leit sah sha Hospital daei ngin ioh bam, namar ha Hospital kam pat khlain bha kin nym pyllait, naei pat ngin ioh pisa ban thied bam khlem leit bylla.

Balabakla : Wat khuslai Kpa ka Bihieit, ngan leit trei kynta ha iing ki briew bad leit bylla sait jain nong kumba mymshuwa. Ka Bihieit ka la dap 3 bnai tam te ngam lei lei shuh, lada nga trei nga ktah ruh. Sa peit ia ka Bih ioh ka hap na jingthiah. Ngan leit wad Taxi ban leit buh noh ia phi sha Hospital (Mih shabar).

HAP KA PYRDA.

SCENE IV ACT II :

Don ka Bala, ka bah la i khun lung bad la ka Isteri jain.

Rung ka Klit, ka khynnah kaba dang 12 snem ka rta.

Balabakla : O, i Bih Bih Klit ne ?

Bih Bih : (Mar la rung) Ei Kong, phi la dep ki jain jong ngi, i phah ong i Mi ?

Balabakla : Hooid, nga la dep shim kine. (Ka sbim na ba buh bad ka ai)

Bih Bih : Katno tyngka kong phi shim ?

Balabakla : Nga la ong ha i mi jong phi ba 50 tyngka ka bai sait
bad 15 tyngka ka bai Isteri.

Bih Bih : Hih, shim shuwa tang kine 40 tyngka i ong i mi in wan ai pat kaba dang sah.

Balabakla : Ong la i mi jong phi ba in wan ai noh kloi seh Bih Bih ba nga donkam pisa eh ho ?

Bih Bih : To kong (ka phet artad).

Balabakla : (Ksen marwet) Ani wow ; Ka pyr-

thei ! Balei sha kein kumne ia nga, kat nang duk, nang shem jynjar, katta nang shah ban bein pynban. Sa shim .. sa shim .... ngan sa wan ai . ngan sa ai .... kine ki dei ki kyntien kiba la jan baroh ki briew ki pyndonkam ynda ki la ioh ia ka mar ha kti. Hynrei katno ngut na ki, ki ban pyndep ia la ka kular. Ah, lada baroh kiba wan ai kam ne jingtrei, kin siew hok ia kaei kaba ki dei ban siew, lehseh ngan nym shem jynjar eh haduh katne katne. Ah, sangsot ia nga ka khun shem pap ha ka pyrthei. Ha ka jaka ba kin ia shan lem ia nga ki shim kabu pynban. Haba kumne daei ngan siew bai iing, da ei ngan siew bai dawai, da ei ngan thied khaw, tang u bai dud khun ruh ym dap (Ka phai sha i khun luog ba dang thiah ka shim) : Ale khun, ale in bah noh i mei, ngin ia lelt sait jain nong noh ban dup ioh pisa ban thied dawai ia i papa ba in dup jem noh kloi mo khun. (Ka bah ia i khun lung sha khmat bad ka kit shi khung ki jain sha dien bad ka mih sha bar).

HAP KA PYRDA:

SCENE V. ACT I :

HA IING KMIE KA BALABAKLA :

Don ka kmie bad u Kpa ka Balabakla;

Kmie : Kpa ka Bala, mynmiet nga phoh sniew kynsha te phi shaphang ka Bala, Ni nga sngew dap phia phia ka shadem, ki ummat ki lang, hynrei kim jaw, ka dohnud ka kwah ban duai ha u Blei Trai kynred, hynrei shyntur kam treh ang, thylliej um treh padiah. Baroh shi miet nga khlem da ioh thiah, nga pyrkhat sngewsynei ia la ka khun tip kumno kein ka long.

Kpa : Hooid, teng teng, nga ruh nga ju kynmaw ia ka, hynrei kumno ngin leh, haba ka la tam sneng bad saitlah hi ia ngi ki kmie ki kpa, weiba ka la rai hi ban jied ia ka lynti ba jynjar, te kan mat shem jynjar hi shato. Balei phin pyrkhat khuslai haba ngi la sneng la pyni ia ka katto hynrei kam man sngap ka laid hi ha la ka mon bad ka jied ia u briew uba ngim mon ieh, shato ka mat ioh hi la ka bainong.

Rung u Sympain, u hynmen ka kmie ka Bala.

Kmie : Wa i Bah shong shong, (ai jaka shong).

Sympain : (Tan ia ka shuki kham hajan bad shong) Sha ei lut ki pyrsa ki ia don?

Kmie Bala: Ki dang ia leit shong kai sha iing ki para marjan phi Bah.

Sympain : Hep, kynum, nga wan hangne da ka mynsiem kaba khia. Hooid, nga dei u kni Rangbah jong kane ka iing ka sem; hynrei ha ka juk mynta kumba long lem kiwei kiwei ki Kni, ngam lah shisha ban korbar sorbar ne ban kit ban bah ia ka khia ka shon jong phi hangne ha iing ha sem. Namar ka lyngkor kaba kham khia nga hap ban kit ha la iing khun, kumba long lem i kynum, iba la leh shitom ban pynsan 'pynrangbah ia kine ki pyrsa jong nga haduh katne parum pareh. Ne phi ong kumno heit kynum (u phai sha u kynum).

Kpa:Bala : Yn sngew phylla shuh lei phi kynum ia kata, phim i nga rub mynno nga iju poi iing kur, lait sa tang haba donkam eh, hynrei nga shu iai tyllun met bad mynsiem miet la bad sngi tang bad kine ki khun, ban pynbit pynbiang bad ban pyn-

san pynrangbah ia ki ha ka rukom kaba dei.

Sympain : Kaba dei kynum, nga ruh phim i ba nga wan hangne sa tang haba don ki kam kiba donkam eh lymkumta shano yn ioh por (u sahngeh shiphang u sei sikret u kbum uwei ha la shyntur bad u ai de ia u kynum, u kynthah jymproid bad hadien ba u la tan shitan ar tan u ong). Ahem: Kumno sha phi pyrkhat shaphang ka Balabakla, nga sngewsynei te phi shaphang jong ka. Hato phi hun ban shu kynther jymbuin ne ai khawduh ia ka ka Balabakla kam shym dawa haduh uta u pud namar kam shym leh ia kano kano ka sang ka ma ba kan ioh ia kane ka jingpynsaja.

Kmie Bala : Hooid kein phi Bah, ngi ruh myntan ngi dang ialap khana shaphang jongka. Ni, nga sngew kynmaw eh ia ka, ka khun Phrangsngi jong nga, shi snem tam ka la phet na la iing khlem da kyrtiang dien shuh, sha ei sha ka sah. Nga lei nga ju pynbor ia i Kpa ba ngin ia leit wad leit thud ia ka, hynrei im shah, i ong pynban ba ngi ki kmie ki kpa ngim dei ban pynpoh ba khmat ki khun tamsnong. Nga ruh nga hap ban shu hun noh hi kumta

da kaba khmih iynti ba ynda ka la poi ha ka kut lad bad jynjar kan sa wan phai hi sha la iing hynrei mynta la shi snem tam, ngam i don dak ei ei ba ngan iohi biang ia la ka khun.

Kpa Bala : Nga te shisien ba nga la rai nga la rai, ngam donkam shuh ban ia lap shaphang jong ka, ngim shym beh ma ngi hynrei ki kam jong ka hi kiba la pynlong ia ka ba kan pnet na la iing. Ngi lei ngi sneng ngi pyni ia ka lynti ba dei, hynrei kam kohnguh ia ngi ki kmie ki kpa ka jied pynban ia ka lynti kaba bakla.

Sympain : (Phai sha u kpa ka Bala) Phi tip kynum balei i mei i pa jong ngi ha ka por ba ki dang im, ki jer kyrteng ia kane ka pyrsa Rangbah da ka "Balabakla" (sahngeh shiphang u peit sha ka kmie ka Bala nangta u ong) Phi kynmaw em Hep ha ka por ba phi dang pun ia ka Balabakla, haba i mei bad i pa (Bam kwai ha iing u Blei) ki kylli balei phi long kumne, phi ong ba phi ia bakla bad ine i kynum, ym dei kumta hep? (u peit sha ka kmie ka Bala):

Kmie Bala : (Dem shapoh) Hooid.

Sympain : Dei na kata ka daw ba i mei i pa, ynda la kha ia ka, ki sa jer artad da ka 'BALABAKLA'. Hynrei kaba phylla ka long ba kaba bit ia phi ki kmie ki kpa balei pat kam bit ia ki khun. (peit sha u kynum) Kynum nga tharai ba phim pat klet ba ha kato shipor phi ruh phi la shah ot balang. Hynrei i mei bad i pa jong ngi (bam kwai ha iing u Blei) kiba sngewthuh kim pyrkhing ia i hep ba in bud sha ka niam jong phi, wat la ha ka jingshisha ki long kiba skhem ha la ka jingngeit niam Khasi. Namar ki la ithuh shai ia ka jingiaieit bashisha jong phi bad ki sngewthuh ruh ba ka longiing longsem kaba don lang ha kawei ka jingngeit ka neh ka skhem Hynrei mynta ha ka jingshakri hok jong phi ia la ka niam phi la shah jied tymmen basan, baduh ba phi pyrkhat bad kynmaw tang ia ka bneng bad phi klet noh ia ka pyrthei, hato kane ka dei ka jingshakri Blei ba shisha jong phi. Da kynmaw hep da kynmaw kynum, ia ka pharshi u nongpeit Khlur ha ka Phawer u Aesop, u ba lapmiet tang ban peit bad niew ia ki khlur ha suin bneng, kyndit kynsan ha kawei ka miet, u hap

ha ka liew kharai bajylliew, hangta u iam u lynniar u kyrkhait bad pyrta briew ban wan ia tan lem ia u. Namarkata haba phi pyrkhat ia ka bneng da pyrkhat de ia ka khyndewong ka jingsneng. Phi tip uba wad ia ka burom um ju ioh ia ka burom bashisha, ki ong pynban u khwan burom, namarkata uba wad tang ia ka bneng ruh un nym bneng ioh iaka kaba shisha. Hynrei kynum wat sngew eiei lada nga kynnoh ia phi khyndiat, namar phi phim khwan tang ia ka bneng hynrei phi la Khwan ruh ia ka spah da kaba phi la pynbor ruh ha kato ka por ia ka Balabakla ban ia poi kha bad uto u khar Contractor ba riewspah.

Kpa Bala : Kein noh kynum kein noh katto la biang, ki kyntien jong phi ki la ngam shaduh ki khleinshyieng jong nga. Phi phim long Khristan hynrei ki kyntien bad ki kam jong phi ki kham palat ban ia u khristan. Nga la sngewthuh mynta ia la ka jingbakla, ngan leit wad noh mynta ia la ka khun Phrangsngi jong nga, ka Balabakla. Naduh mynta ngan ai laitluid ha ka mon jong ka, tang ba kan ia shem bha shem miat ha kane ka pyrthei iing shong basa.

Kmie Bala : Nga ruh nga da sngew iahap jingmut eh ia kata ka jingong i Bah. Nga kwah ba ngin ia leit wad noh hi mynta kumne kumne (shri iam bad bat la ka shadem). Ani, ka shadem jong nga ka sngew kum ban bthei, ngam sngew nang shuh ban pyrkhat ei ei nga kwah dik dik ban iohi noh ia la ka khun Phrangsngi jong nga.

Kpa Bala : Tangba kane kawei ka jingeh, shano ngin ia leit wad ia ka, hangno ka don mano ban tip ia ka jaka shong ka jaka sah jong ka.

Sympain ; Lai bnai tam mynshuwa, haba nga la leit peit ha Hospital ia ka tnga jong uwei u paralok kaba leit sah kha khun nga la ia kynduh kyndit ia ka Balabakla, ka ruh ka wan sah kha khunlung, ka la dep kha i khun kynthei ka ioh, ki ia shait ia khlain bha ha kata ka por, ka iathuh ba ki ia sah ha Mawlai, nga khlem ioh ai rnong ei ei ia ka, hamar ngam shym poi pyrkhat ban ia kynduh ia ka. Lai sngi, hadien nga la leit biang ban leit peit bad ban leit ai rnong ia ka, hynrei ka la dep mih na Hospital,

Kmie Bala : Ban kumta te ka kham ba ngin leit beit sha Mawlai, ngin kylli pyrthew na ki briew tharai ngin ia kynduh beit ia ka.

Kpa Bala : Kmie, khie khot noh ia kito ki khun heh baroh, ong ia u Bah Deng ba un sei ia ka kali na sem bad ba un kiireh bak bak ba ngin ia leit sha Shillong.

Kmie Bala : (Mih shabar).

HAP KA PYRDA

SCENE VI. ACT I :

HA IING U RANGBAH SHNONG : (Mawlai)

Don u Rangbah Shnong.

Rung u Kynpham u Trai iing ba sah wai ka Bala.

Kynpham : Rangbah ha iing jong ngi don kawei ka briew kaba kyrteng ka Bala ka la sah wai ha iing jong ngi bad la u lok la shi snem tam. Hynrei u lok jong ka mynta la shi bnai tam. u thiah pang ha Hospital. Bapli ka riew kynthei ban kyrshan ia la ka iing ka hap ban leit trei kynta ha iing ki briew bad ka leit sait jain nong de katba ioh Hynrei mynta la wan ujor ha nga da kito ki briew kiba ju ai kam ia ka, haba ki leit tied iing bad kyrsiew ia ka naduh dang step hynrei haduh mynta 11 baje ruh kam pat khie thiah. Ka briew te kaba khie step borobor bad kaba trei shitom.

Rangbah Shnong: Kum ia kata ruh me da wan iathuh Rangbah Shnong. Me ia thung rangbah shnong ban ia leit kyrsiew thiah briew mo lih?

Kynpham : Em phi, ngam mut kumta, nga mut ban ong ba lehse jia ei ei kaba pher ia ka, namar katkum ba iathuh kito kiba leit tied iing, ki ong ba ki ioh sngew tang ia ka sur i khun lung iba iam lynniar sngewsynei.

Rangbah Shnong: Lada kumta te phah briew noh ma me sha Hospital, iathuh ha u tnga jong ka, ia kiei kiei baroh kumba ki long, lada u la kham jem ia kren ma phi bad ki Doctor ba kin pyllait ia u ban wan sha iing Na ka liang jong nga ngan pyntip sha ki pulit ba kin leh ia kaba donkam.

Mih u Kynpham shabar.

HAP KA PYRDA.

SCENE IV. ACT III.

Doo u Rangbah Shnong, u Rangbah Pulit bad ki nongbud.

U Johnson uba iam pangnud bad kiwei kiwei.

Rangbah Pulit : (Phai sha u Rangbah Shnong) Rangbah katto ka kamram jong ngi ka la dep. Ha ka jingdon ryngkat lang jong phi ngi la pynpait ia ka jingkhang jong kane ka ïing, ngi la rah sha Hospital ia kane ka met ïap na ka bynta ka Post Mortem bad mynta ngi la pynpoi biang sha ïing. Katto la dei sa ka kamram jong phi ban pynkhuid ia kane ka met ïap.

Rangbah Shnong : Khublei shibun eh ïa phi Sahep, ngi da sngewnguh eh ia phi na ka bynta ka jingïarap shitom lem jong phi ia ngi ha kine kiei baroh.

(Rangbah Pulit bad ki nongbud mih shabar).

Rung u Kliaw, u khynnah uba dang 13 snem ka rta.

Khynnah : Don ki briew ba wan shane ki ba wad ia ka Bala ki kam ia lade ba ki dei kiba ha iing ka Bala.

Rangbah Shnong: Sha ei ki don khot, ong ba kin wan hangne.

Khynnah : (Mih shabar)

(U Rangbah Shnong u dang tan duma katba kiwei pat ki dang pynbeit bha ia ka met iap bad ker pyrda de, ki sar ki pynkhuid ia ka kamra bad buh beit buh ryntih ia ki tiar ki tar)

Ruug u khynnah (Kliaw) ryngkat bad kiba ha iing ha sem ka Bala)

Rangbah Shnong : (Peit sha ki) phi dei kiba ha iing ha sem ka Bala.

Sympain : Hooid Bah.

Baroh : (Mar iarung lied ia ka pyrda bad peit ia ka met iap).

Kmie Bala : (Iam) Khun kynrad ksiar i mei khun baieit thepmynsiem i mei, hangno phi don, nangno phi don mynta khun. Balei khun phi ieh noh jyndat ia i mei i pa jong phi, khun kren seh khun

tang shi kyntien ban hun i mei jong phi. Map noh seh khun, map noh seh khun, ia ki jingbakla i mei i pa jong phi. Ah ka khun kynrad ksiar i mei, (iam eh).

Paidbah No. 1 : Kaei kane, kumno ka nud ban wan iam bad ban wan kam khun? La dap palat snem ba ka Bala ka la sah hangne, ngim ju iohi wat tang iwei ruh iba ha iing ki ban wan ia peit ia jngoh ia ka, khatei mynta ynda ka la iap ki wan iam kum kiba ieit eh.

Baiamon : (Ka para jong ka Bala ruh ka iam kynslup bad dem shapoh).

Paidbah No. 2 : Hooid kein ki jait briew aiu eh kiba knm kine, kim don shuh ka rain ka rem, ngim dei ban aili ia kiba kum kine ki jait briew.

(Kmie Bala bad Baiamon nang iam eh).

Paidbah No. 3 ; (Khynniuh na ka met ka kmie Bala). Ei Kong ei Kong, peit bha ioh phi bakla, kumno kane kan dei ka khun jong phi ? Lada phi dei te kumno baroh shi

katta phim ju wan peit wan jngoh? Lada phi ki kmie ki kpa phi ieit bad phi don ka jingkitkhlieh shisha ia la ki khun kan leit jia lei kumne. Ka Bala ka iap thngan, bym don nongbsa, u lok thiah ha Hospital. ka kynthei briew bad la i khun rit la ka trei shitom katno katuo ruh, hynrei tang ka bai dawai i'u lok bad ka bai dud khun ruh kam lah ban pyndap, kumta ka hap ban shu thiah jingit ialade haduh ban ua iap.

(Kmie Bala bad ka Baiamon iam lynniar haduh ba la kyllut sa kiba don ha ïing).

Kpa Bala . (u ruh u shu dem shapoh, u jaw ummat um lait kren)

Sympain : Ko shnong ko thaw bad ko phi baroh kiba don hangne, nga pan map na phi iwei pa iwei, kine ki jingong jong phi baroh ki long kiba shisha. Nga nga long u Khi trai ka Bala hynrei sngewbha map ia nga, map ia i kmie i kpa ka Bala. Ha ka jinglong briew ki shoh ki sympat ia la ka khun namar ka ialang bad ine i pyrsa iba ka ia shong mynta. Haduh ba ki la phet na la iing bad na la shnong

khlem tip shano ki don. Ki sngi ki poi sha ki taiew bad ki taiew sha u bnai bad u bnai sha ka snem, hynrei ka Bala ka khun ka pyrsa jong ngi kam man wan phai ning. Dei ha kine ki sngi ynda ngi la ia phylliew jingmut shi iing shi sem ngi la rai ban wad ia ka Bala hangno ka don ryngkat ka jingsngew kit khlieh na ka bynta ka lawei jong ka. Ngim shym khmih lynti bad poi pyrkhat ba kan jia pynban da kumne ia ka. Ngim tip hangno ka shong ka sah, ngi la shu kylli pyrthew na kat kaba ngi ia kynduh. Khatduh ia ngi la iathuh ba ka Bala ka la iap, ki da wan jalam bad pynithuh ia ngi haduh hangne ha iing. Ngi pynpaw ia ka jingsngewnguh kaba khrawia phi baroh ki shnong ki thaw ki ba ju don ryngkat lang ha syndah ka Bala.

Rangbah Shnong: Ngi sngew kmen eh haduh katta katta ban tip ba phi phi dei u kni ka Bala bad kine pat ki dei ki kmie ki kpa bad ka para ka Bala. Baroh shi katta ngi khein ba kine ki dei ki riew khlem kur khlem jait khlem ba ha iing ha sem. Dei na kata ka daw ba haba ki trai jong kane ka iing ki wan iathuh ha nga ia kane

ka jingjia, nga hap ban shu phone sha ki pulit ba kin leh ia kaba donkam. Ha ryngkat ka jingdon loog jong u tnga jong ka u Johnson uba ngi dang shu wan shaw na Hospital, ngi la pynpait ia ka jingkhang iing. Ynda ngi la rung shapoh jia aiu phi tip! Ngi lap ba ka Balabakla, ka khun ka pyrsa jong phi ka thiah iap lyngktar katba i khun jong ka pat i dang kjit um buin na ka met ba la iap jong ka kmie jong i. Shisha nga kren ha phi ia ka jingshisha ba katne nga la long briew man briew ngam pat ju lap ju shem kaba kum kane ka jait jingiap ba isangsot. Bad katkum ka post mortem ba ngi ioh na ki Doctor, ka long ba kane ka briew ka iap dei tang na ka daw ka jingthngan.

Kmie Bala : (kyllon iapler khlem lah khih shuh)

Johnson : (Kren Ramia) Bala Bala baieit eh jong nga balei phi ieh noh jyndat ia nga, ialam lang seh baieit jong nga, nga ruh ngan leit lang bad phi, balei phi ieh noh ia nga hangne marwei:

Paldbah No. 4 : (Kynthei). Johnson balei phi kren rumà Kumta. peit ia ine i khun, lada phin iap lang bad ka Bala mano ban peit ia ine i khun jong phi. (Buh i khun lung ha pneh jong u, hynrei u kylloa iap ler pynban).

Balamon : (Da ka iingjaw ummat shim ia i khun lung bad kdup ha la shadem).

Rangbah Shnong : (Phai sha u Kpa bad u Kni ka Bala). Mynta na ka liang ka shnong ngi kwah ban tip, kumno phi kiba ha iing ha sem phi pyrkhat na ka bynta ban pynkhuid ia kane ka met iap jong ka Bala.

Kpa ka Bala : Nga long tang u briew uba dap tang da ki jingbakla, hynrei to u Blei un map ia ki jingbakla jong nga. Nga pan map ruh na phi u Rangbah Shnong bad baroh kiba don lang hangne ba phin sngewbha ban nym ia bat ia ka lait ka let bad ki jingbakla jong ngi. Ha ka jinglong kmie jong kpa, ngi sneng ngi pyni bad ngi kwah ba ki khun kin iaid ha ka lynti kaba bha, na ka bynta ka burom jong ka iing ka sem bad ka jawei baphyrnai jong ki hi, haba kim ngeit kim kohnguh kum ki kmie ki kpa ngi shoh ngi sympat ba kin sngew-

thuh ; phewse. ka jingsneng jong ki ka kut da kane ka lynti. Mynta na ka liang jong ngi ki kmie ki kpa bad kiba ha iing ka Bala, ngi kwah ba ia kane ka met iap jong ka khun jong ngi ngin rah noh sha la shnong, ngin pyndep ha la shnong katkum ka riti dustur ba ngi ju leh hapoh la shnong.

Paidbah No. 1 : Phi ong kumta, hynrei ngi ngim lah ban pdiang ia kata ka jingong jong phi, khlem ioh ia ka jubab na u Johnson, u tnga ba shisha jong ka, namar ngi hangne hapoh shnong, ngi ithuh tang ia u Johnson, ym ia phi, lada u Johnson u ong rah te ngin shah, lada u ong em te kata ka mut em.

Sympain : Khublei shibun ia phi Rangbah phi la kren ia kaba dei eh, nga sngew bun ia kata ka jingai jingmut jong phi, bad nga da sngew kitram rub na ka bynta kane ka mynsiem sbun jong phi ba phi kitkhia na ka bynta ka burom jong i pyrsa Johnson bad jong ka Bala. Hynrei ha kaba iadei bad i pyrsa Johnson nga mut ban ong ; ba dang myntan myntan hi ngi la dep phah ia u pyrsa jong ngi, u Bah Deng u para ka Bala ba un leit shaw la ki kmie

ki kpa jong i Pyrsa Johnson ba kin ia wan lang shane. I Pyrsa Johnson kumba long mynta i la iapler bad i don ha jingbym tip briew, to ngin ia ap shi phang. kat ban da wan ki kmie ki kpa jong i, te lehse i la kyndit bynriew hi, lymne ki kmie ki kpa jong i kin rai bad ngin leh ia kaba donkam ha ka jingiabeit lang baroh ar liang khamtam eh na ka ka liang jong phi ka shnong kiba la leh shitom haduh katne.

HAP KA PYRDA

SCENE I. ACT II :

Johnson : (Khie kyndit naba iapler shong, ieng, peit lyngngoh). Ha ei kumne ia nga mano ba wan rah ia nga sbane, shuh ngam treh sah shuh ha kane ka iing kaba la beh ia nga. Shaei I Bala, shaei I Bala, hangno i don (kyrjaw ki khmat bad sdang sngewthuh) Ah, ka bapli ! Ka Bala baieit thep mynsiem jong nga. Phi la iap. phi la iap jah burom tang namar ba phi ieit ia ia nga. Phi trei shitom ban pynbiang ia i khun bad ia nga ha Hospital phi wan peit miet bad step, phi pynbiang ki dawai dashin bad phi iai duai ba ngan koit kloi noh, hynrei mynta balei kein ieit phi ieh noh ia nga marwei, kaei kein ieit ka daw ba phim iathuh lem ia nga, da ap da ap lem ia nga baieit ngan leit lang bad phi(iam bad niad ummat).

Kmie Johnson ; Johnson, khun wat kren biej kumta, peit shane, ka jingiap hi ka dei ka rai jong u Blei. Phi i khun shi sien bym suk lang hi ma ngi ki kmie ki kpa u Blei ruh um suk. dei na kata ka daw ba u Blei u sa shim noh kloi ia ka Bala, khnang ba phin dup sngewthuh bad kylla kaba mut, donbok ba u Blei u

dang ieit ia u Blei bad u ailad ba phin pyrkhat biang sa shisien ba phin wan phai biang sha ka lynti ba shisha.

Johnson : Mei, phi la angewbun jrut mynta ba ka Bala ka la iap, pleng dei kane ka jingieit Blei ba shisha jong phi. Imat phi duai miet step ba u Blei un shim noh ia ka Bala tad ba un pynlong ia ngi ba ngin im jynjar bad ka jingkordit Haba kumta phi duai ba phi ieit shisha ia u Blei ne phi duai ba u Blei un pynbiang ia ka jingang ka dohnud jong phi ? Lada ka long kumta phi pher aiu na u nongai ksuid. Wow ! Kum kane ka jait jing ngan nai, ngam kwah ban shong ryngkat shuh bad phi mei. habar phi paw ba i mei i pa jong ngi ki dei kiba riewblei bad kiba kit khia ia la ka kam ram niam. Katba ka dohnud pat wow ! pleng ban iap ka briew kaba kim iahap jingmut ki da shad kmen pynban,

Kmie : Khun phi angewthuh bakla kam dei kumta kumba phi pyrkhat, hynrei ngi borobor ngi shaniah beit ha ka jingpynlaid bartad jong uba na jrong.

Johnson : Haba kumta phi pat myntan phi ong ba ka Bala ka iap, dei namar bym suk ma phi ki kmie ki kpa.

Shuh ngan nai, ngan nai ia kren kum bad phi, khlieh khlieh tdong tdong, mano ba lah ban shaniah (ieng) ngan leit noh ngan leit wad ia la ka khun shano ka don ngan ri ngan sumar bad ngan im tang namar jong ka. (mih shabar).

Rung u kpa na kawei pat ka jingkhang.

Kpa : Kumno u Johnson u la kyndit ?

Kmie : Hooid, tang ba u dang leh king khlieh u ong ban leit wad ia la ka jong ka khun, u dang shu mih dang kumne kumne hi.

Kpa : Nga da sngewkmen bad sngewtynnat eh ba u Blei u shah shkor ia ki jingduai jong ngi, lymkumta te u Johnson, u khun Phrangsngi jong ngi, un nym wan phai shuh sha la iing bad shi sien ba um wan phai sha la iing ka mut ba u la jot, u jot syndon met bad mynsiem.

Kmie : (Dem shapoh) Tip, phi kpa nga te nga la sngewthuh shai, ia kine kiei kiei baroh. Ka jingiap kà Bala kam dei ka jingkyrkhu ia ngi ka dei pynban ka jingtim. Balei ha pyrthei ngi wad tang ia la ka longsan. Leda U Blei u kloi ban map ia ka jingbakla jong ngi ki briew, balei ngi ki kmie ki

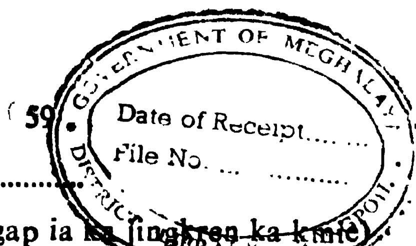
kpa ngim lah ban map ia ki jingleh bakla u khun la jong, ne jingbakla jong kiwei pat. Balei ngi sngew sarong ban pynksan tang ia la jong.

Kpa: Ngam sngewthuh phi mut ban ong kumno haba phi kren kumta?

Kmie: Peit shane kpa, ngi mynta ngi la long kum ki nongpyniap briew, lada ha kato ka por ngin nym beh ia u Johnson na la iing, hynrei ngin ailad ba un ia shong ia sah bad ka bad ngin iarap ia ki ha ki liang baroh, nga ngeit ba ka Bala ruh kan bud sha ka niam jong ngi. Ka jingbeh jong ngi ia ki tang namar ka jingfalleit jong ki, ka pyni ba ngi bat ia ka bor b'shar ha la ka kti bad ngi la rai rem lypa ia ki. Ha ba kumta aiu pat u Blei un ong ia ngi, ngi la shim ha lade ia ka bynta ba u dei ban leh ma u. U Blei ia nga ia phi u dang ai lad ba ngin kylla kaba mut, hynrei ngi pat ngim ai lad ia la u khun ba un pynphai nia kylliang wat tang shi kyntien ruh.

Rung u Johnson.

Kmie: (Keng kner kti kmie mut ban kdup ia u Johnson)

Khun phi ....

Johnson : (Khlem sngap ia ka jingkren ka kmie). Wat ktah kti ia nga mei, phim don hok shuh halor jong nga kumba phi la beh ia nga, haba wat nga ruh ngam don hok shuh halor ka khun kaba nga da ieit thep mynsiem. Wow ka pyrthei ! Ka pyrthei aiu eh kaba kum kane, ym don jingsuk, ym don jingsuk shuh ia nga ha pyrthei.

(Kren ramia) : Ka Bala baieit kam don shuh,
Ia i khun baieit ruh nga la duh
Myntoi aiu ia nga tang marwei,
Ba ngan im jynjar ha pyrthei

Kmie : Balei phi kren ruma kumta khun, sngap seh khun ba in kren i mei i pa jong phi.

Johnson : Ngam sngap, ka myntoi shuh ia phi ba phin kren halor u khun ba phi la beh (kren ramia). Ani nga pang ka shadem (bat ia la ka shadem), nga pang ka shadem, ban pyrkhat na ka bynta la ka khun ba nga ieit thep mynsiem. Baroh shi katta i kiaw i kthaw ki beh ia ka Bala ba ka ieit ia nga bad ngi im jynjar haduh katta katta, ki isih ia nga hynrei ia i khun iba mih na ka syngkai jong nga, iba long ruh ka spah mynsiem bad ka doh ka snam

jong nga, hynrei mynta kum treh aiti ha nga. Wow! Ka mynsiem Khristan kaba kum kane pleng, ngam ju tip. Hana te ieit ia u nongshun kumba ieit ialade hi, phuit! Ka ban shoh sa ka khlam ka ngoh. Lajar katta ki sngew bad khein ia lade ba ki dei ki khun jong u Blei.

Kpa : Khun mynta ngi la sngewthuh lut ia ki jingeh jong phi baroh, ba kine ki jingjia ki dei tang ki jingtynjuh kiba rit eh kiba u Blei u ai jingsneng, hynrei ka por dang bun kaba shadien.

Johnson : (Da ka jingbitar peit pynheh ki khmat sha u Kpa) Aiu phi mut ban ong da kaba phi kren kumta? Da kaba phi la pyniap ia kawei ka mynsiem briew phi mut ban ong ba kata ka dei ka jingsneng ba ai u Blei?

Kmie : Khun, i kpa im shym mut kumta.

Kpa : Sngap khun ngan pynshai ha phi ia ki jingshisha.

Johnson : (Knieh ktien) Sngap ia kaei ngan sngap, jingshisha aiu kata? Phi la beh jyndat bad pynmih lyngkhuit ia nga na la iing, kata hi ka la batai ia nga ba phi dei tang ki miaw bam khun. Sun snem tam nga la trei kum u nonghikai skul bad ki tulop ba-

roh nga la aiti lut ba phi, shi mata saw ruh ngam ju bat ha lade. Hynrei tang namar ba nga la jied ia ka Bala kaba phim mon ba kan long ka kurim jong nga phi beh syndet ia nga na la iing, ym tang katta, hynrei i pa pa lei lei i da kmen toh hoh ryngkat ka rkhie sahuh haba i la wan rah ka khubor ban pyntip ba ka balang ka la weng noh ia nga na ka kam hikai tang namar ka jingiahap kurim jong nga bad ka Bala, da kumta kein phi hun ban tip bad ban iohi ba nga ngan bsa ia la ka lok bad i khun da kaba kitnong bad ban trei shitom ia ki kam kiba ngam pat ju trei. Haba nga pang bad don ha Hospital, ka lok jong nga ka hap ban trei shitom, da kaba bah ia la i khun ryngkat ka leit sait jain nong bad khlieng tiar ha iing ki briew, khnang ban pyndap bam ia i khun bad ban pynbiang bai dawai ia nga ha Hospital. Ka len ialade bad ka shah jingit tang ban biang i khun bad bai dawai ia nga, kat haduh ba kan da poi ha u pud ka jingiap.

Kmie : Khun nga la ong ia phi ba ka jingiap bad ka jingim jong ngi ki briew ka dei ka rai Blei ym ka rai briew. Namar katta ka daw ngam sngew iahap ba phin tei pop hano hano halor ka jingiap jong ka Bala.

Johnson : Kumno phi ong ba ka dei ka rai Blei. Haba phi la knieh noh ia u khaw na nga da uba nga lah ban im bad ban pynım ia ka lok bad ki khun, ka long thik kumba phi dung da u sum bad mynta ynda ka lok jong nga ka la iap phin kynnoh ba pyniap u Blei ? Kum kane ka dohnud bam khniang ka don ha phi ruh pleng.

Kpa : Kata ka jingkren jong phi khun kaba dei, hynrei ngi sneng ngi pyni ia phi ha kato ka por namar ngi kwah ba phin iaid ha ka lynti kaba dei, kaba da suk da hun lang ma ngi ki kmie ki kpa, ngi da kwah eh ba ka lawei jong phi kan long kaba phyrnai, hynrei haba phim kohnguh ia ngi katno ngi sngewsih bad ngi jaw ummat kthang na ka bynta jong phi.

Johnson : Ngam tip la phi kmen ne phi sngewsih, la phi jaw ummat kthang ne ummat thiang, kata ka shnong ha phi. Tang kane kawei nga tip, ba bun ki kmie ki kpa Khasi jong ngi, kim ju ieit ia la ki khun shynrang, lada ki ieit ruh ka long tang haba ki idoh jingmyntoi. Phi ruh phi long uwei na kita.

Kmie : Wat ong seh khun kumta, ba phin kohnguh ia ngi ki mie ki kpa phin nym long kumne.

Johnson : Ba nga long kumne ruh dei namar ba nga kohnguh ia phi kein. Ia nga tang mar ia dep matrik phi pynpep skul noh, nga hap ban kohnguh ia phi ban leit hikai skul noh, khnang ba phin lah ban phah pule ia kine ki para kynthei jong nga, sha ki kyrdan ba kham shaneng.

Mynta kine ki la dep B A, M.A, hynrei nga pat tang kumne. Ia nga phi khmih lynti ba ngan shu bsa iing kur sah bad ba ngan nym wad briew shuh. Dei na kata ka daw haba phi tip ba nga ieit bad ialang bad ka Bala phi dom phi bitar, ym tang katta phi neit ibein ia ka na khlieh ha kjat la kum ka nongleh kam bymman, phi la beh syndet ia ngi na iing khlem da ailad ba ngin kren wat tang shi kyntien ruh. (Niad ummat) Mei, pa, da ka jinglong tynrai jong nga, ngam shym mut ban sait leh ia phi, wat naduh ki por ba mynshuwa ruh nga ia leh katba lah ban kohnguh ban nym pynsngewsih ia phi, hynrei ka jingeh ka dohnud jong phi ka pynlong ia nga ban kam palat ia u pud jong ka jingiatip lem, khlem da khein shuh ia ka jingsngewrem. Niuma lada phi long shisha kumba phi ong ba phi ieit shisha ia nga, te balei ha kato ka por phim shym la iarap lem ia nga, hynrei nalor ba la

shah beh na ka kam hikai, phi pat phi kmen toh hoh pynban bad rkhie bein haba nga hap ha ka jingjynjar. Kaei kane, hato kane kam dei ka kput? Wat ia la u khun uba iaid sait lah tiak phi kmen ba phi ioh pynhiar kput. Katno tam ka jingkmen jong phi lada phi ioh pynhiar kput ia ki nongshun kan long Haba kumta iathuh ia nga kaei ka jingthmu jong ka jinglong Khristan jong phi.

Kmie & Kpa: Map noh khun mynta ngi la sngewthuh ia la ki jingbakla.

Kpa : Hooid khun, ha ka jingshisha ka jingweng noh ia phi na ka kam hikai kam dei ka rai jong ngi ki kmie ki kpa, hynrei ka dei ka rai joog ka balang shi tyllup; hynrei nga sngewsih ba ha kato ka por ngim shym la shim da kino kino kiwei pat ki lad ki lynti ban iarap ia phi. Pynban ngi shim kabu halor katei ka jingduh kam jong phi, da kaba pyrkhat ba phin sa kylla kaba mut ynda phi la poi ha ka kut lad bad ba phin sa wan phai kylla dien trai sha la ka jong ka ting ka sem. Hynrei mynta ngan ong kumno pat, shi bynta nga dap da ka jingkmen kaba khraw ba phi la wan phai biang bad sa shi bynta pat nga dap da ka jingsngewsih khnang ia ka jingleb palat

jong ngi ia phi. Kumta kein khun ngi pan map na phi ia kine baroh ki jingbakla ba ngi la leh ia phi.

Johnson : Phi dap da ka jingkmen ba nga la wan phai bad phi sngewsih kthang pat ia la ki jingleh palat jong phi ia nga. Kata ka dei ka jingpyrkhat kaba bakla palat, nga khlem wan phai ma nga sha la iing hynrei phi wan rah hi ma phi ia nga haba nga don ha ka jingbym tip briew. Phi don daw aiu ban sngewsih na ka bynta jong nga, hynrei phi la dei ban sngewsih na ka bynta ka baieit, jong nga ka Balabakla kaba la duh ei ia la ka jingim tang namar ka jinglong eh rang jong phi. Kawei ka mynsiem ka la duh, hynrei phim sngew ei ei pni shim ba kane ka dei ka rai ka jong u Blei. Hynrei phi klet pat ban pyrkhat ba lada phi ieit shisha ia u Blei, kaba nyngkong Phi dei ban ieit shuwa ia la ki para briew, khlem da bishar kam pher la ki dei na kano kano ka niam ruh. Hynrei phi pat da khongpong i kumba phi kmen pynban ba ka Bala ka la iap. Hato kane ka dei ka jingshakri Blei ba shisha jong phi ? Da kynmaw mei da kynmaw pa ba ka jingbuaid niam ka dei kaba sniew tam, dang lah uba buaid kiad, namarba ynda u la pyngngad u sngew-

thuh ia la ki jingbakla la jong Hynrei uba buaid niam um ju sngewthuh ia la ki jingbakla namarba um ju pyngngad. Peit nuksa seh mei pa aiu phi iohi ha kine ki khyndiat snem ba la dep, katno phew spah ngut ki mynsiem ba lui lui, ki shu iap ei ha Ayodhya haba la mih ka jingkulmar tang namar ka jingbuaid niam hapdeng ki Hindu bad ki Muslim. Mei - pa nga sngewsih bad jaw ummat kthang ban tip bad iohi ba phi phim ieit shisha ia u Blei phi ieit bad duai ha u Blei da ka ba phi khmih lynti ba phin ioh jingmyntoi ei ei na u Phi sngew sarong ialade da kaba leh riewblei ban ioh jingiaroh na ki para briew, hynrei ha ka juh ka por phi isih bad niew poh ia kiwei pat khamtam ia kito kiba don sha kawei pat ka jingngeit, phi sngew hok ialade bad ibein ia kiwei pat bad niew ba ki dei ki nongpop, hynrei ka ktien u Blei ka ong, "Isih ia ka pop ym ia u Nongpop".

Kmie : Kein noh khun katto la biang, ki ktien jong phi ki la dung palat ia ka dohnud jong nga, ngan kynmaw dngong khun ia kine ki kyntien jong phi bad naduh mynta ngan im kum ka Khristan ba shisha ban ieit ban iarap bad ban shakri ia ki para marjan khlem da niew shiiliang

khmat la ki dei dei na kano kano ka niam ruh.

Kpa : Khun, nga ruh naduh mynta hi ngan nym bein nym khoh shuh ia kano kano ka niam. Hynrei naduh mynta ngan ieit bad shakri ia u Blei da kaba ieit bad shakri ia la u para briew khlem da khein la u dei na kano kano ka jait niam ruh. Ym tang katta hynrei ngan ieit ruh ia kiba shun ia nga kumba ieit ialade hi.

Johnson : Mei - pa, nga la sngewhun bad sngew suk ka mynsiem, ba phi la sngewthuh ia ki jingshisha bad halor kine ki jingshisha ba phi ngeit to iaid shaphrang ha ka jingim jong phi ba man ka sngi. Hynrei ia nga te mei - pa, wat sahnud ei ei shuh ne wat khuslai, namar nga dei ban mih noh na kane ka pyrthei iing shong basa.

Kmie & Kpa : Wat kren biej seh khun kumta.

Johnson : Ngam shym kren biej, namar ki kular halor ki kular nga dei ba pyndep, ngi la iateh sai iong sai saw bad i Bala tang ar ngut hi ba lada iap ngin ia iap lang lada im ruh ngin ia im lang, mynta haba i Bala i la iap hato kam long ka pop ia nga ban im marwei, da ka ba pynkhein ia katei ka kular ? Ym tang katta i khun iba nga ieit thep

mynsiem ruh, hynrei mynta nga ngam don hok ei ei shuh halor jong i. Ki kiaw ki kthaw ki kam nongkynti halor jong i. Wow! wow! ka pyrthei aiu kaba kum kane, nga la suk ka iap ban ia ka im. Bala baieit sngewbha seh wan shaw noh ia nga nangne.

'Kmie & Kpa : (Peit ieit isynei ia la u khun, ryngkat ki jingjaw ummat).

Johnson ; (Ha la marwei kren ramia).

Ki juban ba ngi la ia khlei,
Mynba phi dang don ha pyrthei ;
Baieit ha nga phi aiti lut,
Naduh basdang haduh ba kut ;
Ha duwan jingieit b'jylliew tam.
Sha thwei jingim ia nga phi lam.

Nga ruh ha phi juban nga ai,
Lyngba jingieit bajanai ;
La duk kyrduh ne suk riewspah.
Ia phi baieit ngan kit ngan bah ;
Wat jingiap hi kam lah ban weng,
Jingieit janai ba ngi la deng.

Mynta marwei nga khih pisa,
Haba jyndat phi khlad na nga ;
Da ap seh ieit da ap ia nga,
Sha ba phi leit ialam ia nga ;
Ia ki kular to da kynmaw,
Ia nga nangne kloi to wan shaw.

(Ka kmie ka dem shapoh bad ka niad la ki ummat, u kpa u sei ia la u nevy cut bad kyllain sikret, u Johnson pat u peit sawdong ia ka kamra, kum ka dak ka jiagai khublei khatduh, nangta u sei ia ka wait tukri na ka pla kud bad u dung kynsan ialade prak na shlipnud, bad u kyllon artad kram).

Kmie & Kpa : (Kyndit shuit kumba iuh tdong bsein) Khun baieit, khun baieit. Wow - wow balei ! Balei kumne, jia aiu kumne, wow, la dum ka bneng ka khyndew (Bhu .... hu .... hu .... iam paid dohnud ka kmie. U Kpa u shim ia ka wait tukri bad phut ia ka na ka shadem u Johnson, u pyrshang set ia ka snam da ka jain, hynrei u Johnson u tlot palat bad um i tip briew shuh)

Kpa : Map noh seh khun ia ka lait ka bakla i mei i pa jong phi. Balei haduh katne phi leh, aiu phi kwah, ngin pynbiang ia phi katba lah.

Johnson : (Ha ka sur batlot u lait kren) Meipa, nga kwah ba phin tep lang ia nga ha ka juh ka sngi bad ha ka juh ka thliew jingtep ryngkat lang bad ka Bala. (Hadien ba u la kren ia kine ki kyntien u dkut mynsiem artad jar)

Kmie & Kpa : (iam pait dohnud)

HAP KA PYRDA

SCENE V. ACT II :

Don u Sympain bad u kpa ka B la Sbabar (wing) ioh sngew ıa ka jıngsawa ka kurat ot djeng, ka jingriew u tyrnem sa prek, ka jingiam luh ki kynthei.

Rung u Ma Jylliew Jingmut, u tymmen uba la 82 snem ka rta.

Kpa Bala : (Mar ia iohi ia u tymmen) Rung rung Parad ale shong hangne (ieng na ba shong bad jaka ai shong ia u, uphai sha u tymmen nangta u ong) Nang ia shong kai ma phi kynum nga te nga hap bad leit peit leit khmih bad pynbeit kam shabar.

Tymmen : To to ym lei lei khie pyndep la ka kam

Sympain : Phi dang shu wan na la iing ne ma?

Tymmen : Hooid.

Sympain ; Phi dang i eh i khlain bha du ki khun ki ksiew ki ia shait ia khlain bha em ?

Tymmen : Ki shu ia bit bi malu mala, te kumno sha kane ka jingjia ka wan hap shop kumne ? Ha kano ka ru-

kom ka Bala ka iap bad kumno ruh phi ia tip ba ka iap, haba kam shong shuh ha la shnong lymne wat phi ruh- phim ju ia wad ia ka ?

Sympain : Shi rukom sngew lehrain bad sngew jah burom phi ma, ban iathuh briew shaphang kane ka jingjia Namar baroh bi kane ka jingjia ka wan jia dei tang na ka jingbuaid niam palat jong i hep bad i kynum.

Tymmen : Kaba shisha kata (u kem ktien sted bad la ka jyllud tmain) Nga ima palat ka rukom ngeit niam kine ki khristan. Haba nga leit sngap haba ki pynlong jingiaseng ialap haba kren bad iathuh khana ma ki Hai - re hai, nga sngew kumba ha ki ym don lok ne nongshun ym don rit ne khraw hynrei baroh ki la ia long ka juh. Hynrei kaba i phylla bad kaba lyng ngoh ka long ba kawei ka balang ka ia kawang ktieh ia kawei pat. Kham tam lei lei ka balang Presbyterian bad Katholik, i kumba ki ia sang kumba ia sang ka um bad ka ding. Khamtam lei lei haba ki ia kynduh kum ha kine ki khep hai - re - hai, la long kumba ia kynduh ki shiliang thma ne la long kumba ia kynduh u Niangbri bad u khla, ban da dei ba don lei lei sa u myrsiang tang katta la ia um shiliang shiliang. Ada....

da.... ka apot sep sngi aiñ' eh kaba kum kane, (U sei la u smuk na ka pla Kud bad thep duma ban dih)

Sympain : Yn la ong kumno phi ma, nga ruh nga ïma ba kine ki niam, i kumba kin phiah pynban ïa ka jingialong tylli kawei jong ka jait bynriew jong ngi Nujor ha ki por ba mynshuwa seh, ki Missionary la kat ki Missionary shisha, ha khmat jong ki ym don rot ym don khraw ym don duk ym don riew spah ki thied ïa ka dohnud ki briew da ka jingïeit bad jingsbun kaba mih naduh ka dohnud batlem jong ki. I parad jong ngi (Bam kwai ha iing u Blei) ï dei i nonghikaï skul, ha ka skul jong ka balang Katholik wat la shisha im shym long niam Khristan, hynrei mynta pat nga i ba ka balang Katholik kam shah ba uno uno u bym dei Katholik ban hikai ne trei hapoh ki skul ba pyniaid ma ka. Ym tang katta hynrei wat ia kito ki balong Katholik kiba la hikai skul, lada ki iahap kurim khlem ia pynbeit, mardor ka beh kam ia ki, kumba ka la leh ïa u Johnson.

Tymmen : Ym tang ka balang Katholik, hynrei nga sngew ba ka balang Presbyterian ruh ka leh kumjuh. Kane kein ka dei ka jingma kaba khraw tam

kaba ap ia ka jait bynriew jong ngi, ia ia ka Niam ki buh ha khmat-eh ka jaibyntriew pat sha dien. Hynrei ki klet pat ban pyrkhat ba lada khlem ka jait bynriew hangno kin ieng kita ki niam. Shuh shuh ruh lada ngi phai sha ka Riti synshar jong ka ri India ngin shem ha ka ktien 'Secularism' lane kata ka hok ba la ai lait luid ia ki niam kam don dor ei ei ruh em.

Sympain : Kumno kata ka la lah ban long ? Haba ha ri India jong ngi, dei lyngba jong kane ka 'Secularism', ba ngi ioh mane Blei laitluid katba mon ha la ki jong ki jong ki rukom ngeit niam.

Tymmen : Ooooo .... HOoooo .... HOoooo ...., ia kata ruh phim sngewthuh, kam don jingmut ei ei kata ka jingioh mane blei laitluid, katba ha imlang sah lang pat ngim laitluid. Peit - peit shane ngan ong ia phi. Lada phi apply kam Sorkar ha kata ka form la thoh shai ba phi dei ban iathuh ba phi dei na ka niam aiu ? Lane leit rung skul leit sah ha Hospital kaba nyngkong eh bad kaba kongsan tam na baroh kin kylli ia phi ba phi dei na ka niam aiu ? Bad lada phi ia-thuh ba phi dei na ka niam Khris-tan, sa Khristan aiu pat ? ki kylli. Adur lanot ! Hato kane phi tharai ym don ei ei sha lyndet ? Lada uta u

nong kylli uba don ha ka bor ban iarap ia phi, haba u la tip lypa ia ka niam jong phi, phi tharai ba un nym don ka mynsiem ban ia shah sha ki para ba ia dei na ka juh ka jingngeit. Kaba kham ma shuh shuh ka long ba ioh kan poi ka por ba ha ka kyrteng jong ka niam ioh ieng u sum bad khie ka wait, tang katta te ka ri Khasi Jaintia jong ngi kan sa kad arliang wak kumba kad ka ri India.

Sympain : Kaba dei ma kata ka jingong jong phi, nga da lade hi nga la shem ba ha Sor Shillong, lada phi leit wad jing wai, nyngkong kin kylli, phi dei na ka niam aiu ? Nga ngeit ba sha lyndet jong kane ka jingkylli don kaei re kaei kaba ngim lah ban sngewthuh. (U Sei sikret u ai uwei ha u Tymmen bad kbum sha lyndet ha la shyntur u wei bad u kynthah jympruid).

Tymmen : Kata kaba shisha (kren bad ka tan sikret) Lada u nong ai wai u shem ba u nong wad wai um dei na ka juh ka niam khlem pep un nym ai bad lada u ai ruh un am da ka dor kaba rem ba un nym lah ban siew.

Rung ka Balamon, para ka Bala ka wan rah sha ha Tray, U Tymmen

bad u Sympain ki dang myllen ka tan sikret.

Baiamon : (Buh ka sha bad jingbam dih sha halor ka miej, nangta phai sha baroh arngut) shim ia dih noh kein ioh lap ba ka pjah.

Tymmen : To to Bih ieh hangto ngin ia dih hi.

Baiamon mih noh shabar.

Rung u Kpa ka Bala.

Kpa Bala : Oh, phi la ia ioh sha nga nang wan peit ba ioh ym pat don ba wan ia ai sha ia phi shane. (shong ha shuki).

Tymmen : Kumno la jan dep kreh, katno baje ei ei tharai phin ia khreh hiar tep.

Kpa Bala : Ngam nang batai shuh mynta, ngin hap ban ia rai lang, namar dang myntan kumne kumne hi kito kiba ha iing u Johnson ki wan iathuh ba u Johnson ruh u la iap bad katkum ka jingiathuh jong ki, u kwah ban tep lang ha kajuh ka sngi bad ha ka juh ka thliew jingtep ryngkat lang bad ka Bala.

Sympain : He! Phi ong balei kynum? I pyrsa Johnson ruh i la iap. (Kyrjaw ia la ki khmat kumba ruma). Phi da tip ne phi shu kren ruma?

Kpa Bala : Kaba shisha te, ka ka jingiap ruh

kaba sngew shyrkhei. (phai sha u Sympain) kynum nga tharai kan kham bha ba ngin ia lum ia lang ia ki katto katne ngut kiba ha iing ha sem ban ia pyrkhat lang halor kane ka bynta (Phai sha u Tymmen). Ne phi ong kumno heit Parad)

Tymmen : Kaba dei eh kata ka jingpyrkhat jong phi, ka kham bha hi ba phin ia pyrkhat lang. Tang kawei ngan ong ia phi ba ki kyntien khatduh kiba mih na ka shyntur jong uno uno u briew shuwa ba un dkut mynsiem ki long kiba dei ban burom.

KPa Bala : (Phai sha baroh ar ngut). Te nang iashong kai shuwa ma phi shiphang, ngan leit khot ia kiba ha iing ba kin ia wan noh kloi ban ia pyrkhat noh kloi ia kane ka bynta.

Tymmen : Nga ruh ngan ieng noh shuwa ba la sngew sakhrai kata ka shong sah ha jub, ngan mih noh shuwa lada ka long kumta te nga hap ban leit mih sa ha iing jong u Johnson de, nang ia pyrkhat ma phi. (Ieng pynbeit syngkai bad mih noh ryngkat bad u Kpa ka Bala).

HAP KA PYRDA

SCENE VII. ACT I.

HA LUM JINGTEP

Don artylli ki synduk met iap, ba la pynriam itynnat bha, ba la buh hajan ka thliew jingtep ryngkat lang bad, ki syntiew bad ki diengphna ba la buh bad pynieng ha ki synduk.
Sawdong ka synduk, 'ieng u Phadar, u Pastor, ki khynnah rah syntiew, ki kmie ki kpa ka Bala, ki kmie ki kpa u Johnson bad don lut baroh kiba ia shim bynta ha kane ka Drama.

Baroh : (Mar ia plie ia ka pyrda rwai ia kane ka ka jingrwai).

1. "A jingsuk bneng, a jingsuk bneng !
Uei bym kwah jahthait ?
Uei bym wad ri suk haneng,
Jing shong ki b'la kyrkhu ?

Antra : Jaka shong ki 'riewkhuid,
Phyrnai da ka jinashai ;
Jingkmen kyrhai khlempud
Ha khmat u Blei, u Trai.

2. A jingsuk bneng, a jingsuk bneng !
Pyrthei pop nga la ngiah,
Ryngkat Jisu baieit ha neng
Ban shong junom nga kwah.

3. A jingsuk bneng, a jingsuk bneng!
Ka pop nga la isih;
Nga kwah long khuid janai khlem meng
Pyrthei kumba ha bneng.

4. A jingsuk bneng, a jingsuk bneng!
Nga sliang nga thrang shisha;
Ban sngew jingrwai bathiang ha neng,
Ban ap la nga dang dei".

Ref : Lynti bneng No. 375.

Phadar : (Hadien ba la kut ka jingrwai) Mynta hadien ba ngi la pyndep ia kane ka niam iap, na ka liang jong ka Balang Presbyterian bad kumjuh ruh na ka liang jong ngi ka balang Katholik. Te mynta shuwa ba ngin buh noh junom ia kine ki met iap ha kane ka dew met ba kyntang. Hangne ngi don iwei i riew tymmen I Ma Jylliew Jingmut, iba long iwei na ki riew don burom bad u khraw pyrkhat jong ka jaitbynriew jong ngi, in sngewbha ban ai jingkren lyngkot khyndiat shuwa ba ngin ia khlad jynduh bad kine ar ngut ki mynsiem ba la leit noh.

Tymmen : (Tur bad ieng ha khmat Pynbeit bha jain spong) : Ka jingiap ka long kaei kaei kaba ngi baroh iwei pa iwei ngi hap ban iaid lyngba bad

yn ym don uwei ruh uba lah ban iaid lait na ka: namar ia ka la buh beit buh ryntih da u Blei Trai kynrad u nongbuh bynta uba la buh la thaw ia man iwei pa iwei i jingthaw ba im wat ibarit eh ruh.

Ban duh noh wat tang kawei ka met longdoh longsnam kaba kyntang, ia kaba la thaw kyrpang da u Blei Trai Kynrad, ka long ym tang ka jingduh kaba khraw hynrei ka long ruh ka jingsngewsih kthang ka bym lah shuh ban batai ia ki kmie ki kpa, ki hynmen ki para, ki kur ki jait, ki kha ki man, ki shong rynkat ki sah rynkat bad jong baroh kiba ia ithuh ithaw.

U Johnson bad ka Balabakla, ki long ki briew kiba bha kiba kynjai, kiba jar jar bad kiba duna ktien bad haba nga ong kiba duna ktien kam mut ba ki bym nang kren ne kiba thlun, hynrei namar ba ki long ki briew kiba kynjai, ha ktien ka thylliej ka kren ka khana bad kiba da thew shuwa ba kin kren ioh ka pynsngewsih ia kiwei pat. Ha ka por ba ki dang samla bad dang don ha shnong ki long ki briew kiba kloi ban iarap ia kiwei pat khamtam ia kiba duk bad kiba shem shitom bad katkum ka jingtip jong nga ym don kiwei pat ki samla kiba bha kham palat ban ia ki ne. Hynrei ka jingbuaid njam ki kmie ki kpa jong ki ka pynlong ia ki ba kin shem shitom shem jynjar, kat haduh ba ki ia kynduh ia ki

jingeh ha ka jingim jong ki, kaba kim lah shuh ban kyrda ia la ka jong ka jingim.

Kane kein ka pynlong ia ngi ba ngi dei ban pyrkhat, kaei kane ka niam, hato kane ka niam kan pynpait pynpra ia ka jinglong tylli kawei jong ka jait bynriew jong ngi, kumba ka la pynpait pynpra ia ka jinglong tylli kawei jong ka ri India.

Kum ban phai dien khyndiat sha ki por ba la dep, myn ha kata ka por ialeh laitluid ka ri India. Ha ka 23 - 6 - 1947, ka bor batriem jong ka jabieng briew da ka jubor justi, ka la khlong noh ia i khun lung bym pat dang bnai na ka pla blei jong ka Punjab Legislative Assembly ha Lahore ban thlieh arliang wak ia ka Punjab ha ka kyrteng jong ka Niam.

Shuh shuh ruh ngam lah khlem da kynmaw sha ka por jong ka saw ka sian kaba la jia ha ka 20—6—1947, ha kaba ki dkhot jong ka United Bengal Legislative Assembly, ha ka kyrteng jong ka niam, ki la ia vote pyrshah ia jingneh tylli jong ka Bengal ban kha pat ia ka East Pakiskan (Bangladesh ba mynta) bad ia ka West Bengal.

Nga ngeit ba bun na pdeng jong phi ruh phim pat ia klet, ia ka jingiaumsnam kaba sngew shyrkhei kaba la bthei ha ka 6 —12—1992 ha Ayodhya kaba da ki phew rhew spah ngut ki mynsiem ba lui lui ki la duh

ei ia la ka jingim, kaba la long tang na ka daw ka jingkulmar kaba la mih namar ka jingiabuaid niam hapdeng ki Hindu bad ki Muslim.

Nga sngewsih bad jaw ki ummat ktbang ba ioh kane ka juh ka jingbuaid niam kan thlieh ar liang ia ka jinglong tylli kawei jong ka jait bynriew jong ngi. Kaba kham sngew ·sih shuh shuh ka long ba ka jait bynriew jong ngi kaba tang shi troh bad kaba don bun eh ki niam Khristan, hynrei phi kita kiba khot ialade ki Khristan, phi iadait ia shrut pynban para khristan. Katba haba peit nuksa ia kiwei pat ki jait bynriew ki Hindu ki ia tylli para Hindu bad ki Muslim ruh ki leh kumjuh. Hynrei balei pat ia ka jait bynriew jong ngi ka jia haduh katne, tang namar ka jingiapher ka balang na ka juh ka niam kine ar ngut ki hap ban ia thiah lang ha ka ka juh thliew jingtep.

Lajar katta ngi duai bad kitbok kit rwiang bad khmih lynti ba ka jingsuk kaba neh ba skhem kan iai synshar synia sngi ia ki long iing long sem jong kine baroh arliang.

Te to kein, shuwa ba ngin pynhiar ia kine ki ar tylli ki met iap hapoh kane ka dew met ba kyntang, to ngin ia duwai ba u Blei trai kynrad ba un map ia ka lait ka let jong ka jinglong briew bym la biang ha jingim jong ki. Ngin ia duai ha la marwei marwei katkum la ka jong ka jingshem phang da kaba sngap jar shiphang.

(Baroh dem shapoh bad sngap jar shiphang).

Tymmen: (Hadien shiphang) Lyngba ki jingduai ba jar jar jong ngi, to u Blei un phah da la u jong u Krad lynti, ba un mait un krad bad pynkhuid pynsuba ia ka lynti iaid ka jong ki ba kin poi sha duwar jong u khlem jynthut khlem jynmong bad kumjuh ruh un phah da la u jong u Syngkhong ba un pun un syngkhong ia ki wah rit wah bah ba kin lait ban kam sha shi liang khlem don jingeh, wat lada jia ba don ka um saw ka um sian kaba mut ban khang ia ka lynti iaid jong ki.

Lyngba kane ka jingduai jong ngi, to u Blei un phah ruh da la u jong u Kynrem u lyndam, u Syntai u bulot, u Sim pah u sim karo, u ban wan pynia tylli pat ia kane ka jait pynriew jong ngi, wat la ngi don ha la ki jingngeit niam ba pher ba pher, hynrei ba ngin ia ieit bad ba ngin ia sngewthuh jingmut kum juh. Khamtam eh ia ki Khristan ba kin nym ia dait ia shrut shuh para Khristan.

Khatduh shuwa ba ngan pynkut, to ngin ia puson bad pynshong jingmut bad buh ha lyngwiar pyrkhat jong ka jingim jong ngi ba man ia ka sngi ia kino ki kyntien khia

-thew ba kin shon shap ha ka dohnud jong ngi iwei pa iwei :

(U kren ia kine ki kyntien da kaba khapprip ki khmat).

Nga u briew - uba la lot - khwan-bishni - pihuin, uba kwah rhah - u bym ju dap - uba tharai sniew - ia kiwei - uba khein-dew thala - ia ka - jingngeit kiwei - uba kwah ruh - ba kiwei - kin long - kham hapoh - ban ia nga.

Da kaba pynhun - ia kane - ka jing-kwah - nga u briew nga lah mo - ban pynjlan-shi sngi - na ka rta - kaba nga dei - ban sah ha ka pyrthei.

Lajar katta - nga u briew - nga wad-tadg ia la - ka longsan.

KHUBLEI

Pastor : Lada don kino kino kiba dang sah-
nud bad kwah kren shuwa ba ngin
pynhiar noh ia kine ki met iap,
sngewbha ban wan sha khmat ban
ai jingkren khatduh bad lyngkot.

Kpa Johnson ; (Tur sha khmat bad shuwa ban
kren u sei ki rumar bad niad
ki ummat) ; Nga .... nga .... ng ....
a .... ng .... a (u mut ban kren
hynrei thylliej um padiah, u jaw
ummat brup - brup - brup) Ma
.... p, m .... a .... p map (u kyiuh
thot thot kumba ioh khieshoh
rih, u ang ka shyntur ban kren
hynrei khih tang tang ka shyn-
tur, khlem ioh sngew aiu u
kren, kynsan u kyllon kram ha
madan.

Kmie Johnson : (Tur sha khmat ban kynrup
bad ban iarap ia u menkpa,
pynban ka ruh ka kyllon iap-
ler ha juh)

Kmie Bala : (Kaba iam pait dohnud ka kyllon
iapler hajuh).

Paidbah No 1 : Shim - shim - shim - shim kloi,
ki la iap, tan - tan - tan sharud,
ew ka pop aiu eh kata kum
kane.

Paidbah No. 2,3,4 & 5 : Shim iarap bad tan sha-
rud bad pyntngen ıa ki)

Phadar & Pastor : (Ki shu ia ieng kum ki bieij
khlem lait kren bad ki shu ia
peit lyngngoh bad peit seh
uwei ia uwei pat.

HAP KA PYRDA.

LA KUT

HALOR KA JINGUJOR
IA KA KHANATANG JONG
KA HIMA SOHRA

(\

HALOR KA JINGUJOR IA: KA KHANATANG JONG KA HIMA SOHRA

Ha ka jingshisha ia kane ka jingujor ia ka Khanatang jong ka Hima Sohra, nga la mut ban pynmih ha ka sien shon kaba bud jong katei ka juh bi ka kot. Kumba nga la pynpaw ha ka shithi kaba Dt. 15. 9. '91 sha u Syiem Sohra. Hynrei namar ba don bun ban kiba kylli bad iai thlia ia nga halor ka jingshah ujor ia katei ka Kot, kumba don na pdeng katto katne ngut ki bym wad bniah ia ka jingshisha, ki pynsngewthuh bakla ia kiwei pat da kaba ong ba ka dei ka Kot kaba be - ain Haduh ba don na pdeng ki Nongpyndie ki pynphai noh da kaba ki ngeit ia ka hamsaia, namar hana ba la khang ban die ia ka.

Te khnang ba ki paidbah bad phi ki nongpule baieit phin nym shah ialam bakla. Nga shim da kane ka lad ka lynti ban pynmih pyrthei ia kitei ki ujur u Syiem Sohra ryngkat lang bad ki jubab jingthoh jong nga khnang ba phin ioh ban bishar bad; ai ka rai da lade ha lade hi, ka jongno kaba dei bad ka jongno pat kaba lait. Nga te tang kane kawei nga don ban ong : Nga pdiang sngewbha ia kano kano ka jingai jingmut, na ka bynta ban pynbha ia katei ka Kot Hynrei ia kano kano ka jingujor ne ka jingdawa ban weng noh ia katei ka kot khlem da lah ban ai ki daw bad ki nongrim kiba biang, lano lano ruh kan nym long kaba lah ban pdiang.

Lajar katta nga pynpaw ia ka jingsngew nguh ia u Syiem Sohra bad ka Durbar jong u, kiba la pynlut ia por ba kordor jong ki ban shim khia bad ban pule bniah ia katei ka Kot jong nga, 'Ka Khanatang Jong ka Hima Sohra'.

Khublei shibun.

Nongthoh.

OFFICE OF THE SYIEM OF SOHRA
SOHRA SYIEMSHIP

NO. SS/D-I/Durbar/97/42.

Dated : The 22nd January 1997,

Ha,

U B. V. Rymmai,
Pdengshnong,
Sohra.

Subject : KA JINGUJOR IA KA KOT JONG PHI "KA KHANATANG JONG KA HIMA SOHRA" BAD KA JINGDAWA BA DEI BAN WENG NOH IA KI BYNTA BA KTAH MATIONG IA KI SHNONG KI THAW BAD IA KA HIMA KATKUM KI JINGKDEW HARUM :-

Rangbah;

Ka Dorbar jongnga U Syiem ka la ioh ki ujor na ki riew rangbah bad khlieh nongsynshar hapoh ka Hima pyrshah ia ka kot jongphi "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra". Halor kine ki jingujor ka Durbar jongnga U Syiem ka la pule bniah ia katei ka kot jong phi bad ka shem kumne.

Ka jingthoh ha ka kot jongphi ba la kdew haneng ka ialam bakla ia ki Riti ki Dustur kiba la ju don bad ba la pyntrei kam kum

ki nongrim ka Hima naduh mynbarim. Ki jingthoh ki tyllep ia ki jingshisha kiba ia iaid beit iaid ryntih junom. Ki ktah mationg ban kynnoh kynta ia ki dong ne ki shnong hapoh ka Hima. Nalor kata ki jingthoh jong phi ha katei ka kot ki ïalam sha ka ban pynpait pynpra ia ki Riti ki Dustur, ki rukom synshar bishar hapoh ka Hima Bun na ki jingthoh ha katei ka kot ki long kiba la shu thoh ruma khlem da wad bniah satia ia ki jingshisha.

Namar kata, ka Durbar jongnga U Syiem ka dawa ban weng noh (Delete) na katei ka kot jong phi "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra" ia kine ki bynta harum:

1. Page 8 (ii) kynthup ia ka Page 9, 10 haduh 11 para I.
2. Page 22 Para II kynthup ia ka Page 23 haduh bakut ka Page 24.
3. Page 25 haduh Page 30.
4. Page 34 2nd Para bad Page 36.
5. Page 38 Page 39 bad Page 40.
6. Page 53 kynthup ia ka Page 54, 55, 56, 57 haduh 60 (Ka lynnong baroh kawei ka jingkut ka Hima Mawsmai ... ... Hima Sohra

8. Page 71 haduh Page 73 Para I.

9. Ka Lain kaba khadduh Page 74 bad Para I Page 75.

10. Page 103 Para III (Khadwei lain)

11. Page 154 Para II haduh Page 155 Para I.

12. Page 161 Para II Page 162 haduh Page 163 Para II.

13. Page 209 haduh ka Page 214 baroh kawei ka lynnong XIV.

14. Page 219 Para II bad Page 220 Para I bad Page 221 Para II

Halor kine ba la kdew haneng la dawa ba phi dei ban weng noh shisyndon na katei ka kot jong phi bad ka Dorbar jong nga U Syiem ka pynbna iar ba kam pdiang ia kitei ki jingthoh bym shisha jongphi.

(Seal)

Sd/
SYIEM OF SOHRA

Copy sha :-

1. President/Secretary, Khasi Authors Association, Shillong.
2. Mr. (Dr) B. L. Swer Head Department Khasi, North Eastern Hills, University, Shillong. 14.
3. Deputy Inspector of School, East Khasi Hills, Shillong.
4. Mrs. Margaret Shallam, Centre Art of Culture, C/O, State Central Library, Shillong.
5. President, Catholic Authors Guild, Laitumkhrah Cathedral Parish. Shillong - 3
6. The Librarian, State Central Library, Shillong.

ban tip bad ban sngewbha ban nym ithuh ia katei ka kot.

7. The Librarian.
North Eastern Hills
University,
Shillong - 14

8. The Secretary, Executive Committee
Khasi Hill Autonomous District Council
Shillong.

SYIEM OF SOHRA :

Dated. The 12th April 1997.

Na,
U B. V. Rymmai,
Nongthoh 'Ka Khanatang jong ka Hima Sohra'.

Sha, U Syiem Sohra,
Hima Sohra.

Sub : Ka jingujor ia ka Kot 'Ka Khanatang jong ka Hima Sohra.

Ref :- Ka Shithi jong phi kaba No. SS/D—i/ Durbar/97/42 dated 22 - 1 - 1997

Ba don burom,

Halor katei ka subject bad ka shithi ba la kdew haneng, nga pynpaw ia ka jingkmen kaba khraw bad ka jingsngewnguh bym lah buhdor shuh ia phi bad ia ka Durbar jong phi, ba phi la pynlut por bad shim khia ban pule bad pynshongbniah ia katei ka Kot jong nga "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra". Katei ka shithi jong phi ka la pynhun ia ka jingangnud bad ka jingthrang jong nga, kumba nga la pynpaw lypa ha ka lamphrang jong nga, "Shikyntien na u Nongthoh", page xii last para.

Ba don burom, shuwa ba ngan sdang ban thoh ia katei ka kot, da ki snem

nga dem pynkhat bad da ki snem nga la wad bniah ia ki tynrai jingtip baroh kiba iadei shaphang ka Hima Sohra, katba shong ka bor barit jong nga, nga khlem shu thoh ruma khlem da wad bniah ia ki jingshisha kumba phi la kynnoh.

Namar kata, halor kitei ki jingdawa jong phi ba ngan weng noh (delete) ia ki katto katne ki bynta ba phi la kdew nga don ban pyni bad pynshai ia kine ki jingshisha harum:-

1. **Page 8 (iii) kynthup page 9,10 & 11 para I :-**

Ha katei ka page bad lynnnong ka kren shaphang ka jingsdang jong ka Iew Umleng, ka jingmih ka kyrteng Noia Basti, ka jingmih jong ka Iew Rangjyrteh & Iew Sohra.

Katei ka Iew Umleng kam dei kaba nga shu thaw hi,

Peit ruh Ka Kot ka Niam u Khasi da u Dr. H. Lyngdoh page 211 Last para. Ka don ka kyrteng jong ka Iew Umleng bad shaphang ka Iew Rangjyrteh peit na ka Kot Khubor "U Sainpynjar" kaba Vol. I No. 16 Naiiur 1983 (Heading : 'Ki Khana Parom ka Hima Sohra', da u L. S. Nongrum).

Shaphang ka Noya Basti, nga ngeit ba phi la tip hi ba ia kawei ka kyntoit shnong ka ba don ha Saitsohpen la khot ka 'Noia', ia kaba mynta la tip kum ka 'Mawpunkyrtiang'.

2. Page 22 Para - II Lynthup page 23 — 24 :-

Ha kane ka lynnong ka kren shaphang ka Thma Umtynghiang kaba -:

Ha kaba iadei bad kane nga don ban ong, ba ka jaka ba la khot haduh mynta ka 'Khlieh Shyllangiong', ka ba don ha Raid Mawshuit bad u Mawkhlieh ba la pynshongthait ia ka Khlieh u 'Shyllangiong' uba don ha Rangnei, ha ka Raid Rymmai, ki ieng kum ki sakhi ba im haduh mynta shaphang ka jingdon kane ka thma ha ka por myndshuwa. Bun ruh ki riew tymmen bad ki riew tip tymmen kiba ju iathuh khana pateng ha ngi ki longdien longbud shaphang kane ka thma.

3. Page 25 haduh 30 :-

Ha kane ka lynnong la thoh shaphang ka Thymmei jong ka jait Syiem Sohra.

Ia kane nga la pynshong nongrim na ka Thymmei ki Tymmen bad ki Nongthoh —

pule :- Ka kot 'Ki Syiem Khasi Synteng' da u Dr. H. (Lyngdoh, (Lynnong VII : Ki Syiem Sohra).

Page 115, Para I : Ia thoh shai, "........ Saw ngut shi para, U Buhsing, U Sadang, ka Shan bad Jah, ki la wan phet wir sha Swer na shaphang Sumer (Synteng) ...."

Page 116 para I line 8 - 10, Ia thoh : "Nangta ka Durbar Raid ka Ia tang jaid Lyngdoh ia kitei baroh shipara bad ka la thung Lyngdoh de ia u hynmen Rangbah jong ki ...."

Page 117 para I - Line 15 -19 : - "Bad ynda ki la ioh ia ka jingmynjur bad ia ka jingkular U Khadarshnong ba un nym iehnoh ia ki, U Basan Swer bad ki jong u Buhsing, ki la mih na Swer bad ki la leit sha Lyndiang ...."

Page 118 para - I Line 12 - 16 :- "Hadien kata, ki 12 Kur" (12 shnong) "ki seng ia ka Hima kaba ki khot mynta ka Hima Sohra, ki Tang jaid Syiem ia u Buhsing Lyngdoh bad ia ki para ki pyrsa jong u, ba kiu long jaid Syiem ka ban synshar ia kane ka Hima."

Lada kitei ki jingthoh jong u Dr. H. Lyngdoh kim long kiba shisha, sngewbha ban pyni nia.

4. **Page '34 2nd para & page 35 ;**

Page 34 Para II :- Hangne ka kren shaphang ka jingkynriah jaka jong u Buhsing Lyngdoh na Mawmang bad leit buhai shnong sha Sohrarim, ha kaba nang-u la shah beh thong ha u Syiem Laitlyngka.

Ha kaba iadei bad kane rnh sngewbha pule ia ka kot ki Syiem Khasi Synteng (Dr H. Lyngdoh).

Page 117 Line 20 — 25 :- "Hangne ki la pyrshang ban buhai shnong hynrei, haba u Syiem Laitlyngka, u Syiemlieh (Nongkhlaw), u la iohsngew ia kane, u la wan hiar thma bad u la beh ia ki nangta. Nangne ki phet sha Nongsteng bad U Kha bad Ka Phiaw Nongsteng, ki la pynrieh ia ki bad ki bsa ia ki da ki snep soh kwit...."

Page 36 para II :- Ka kren shaphang ka jingthied ia ka Sohrarim da u Syiem Nongkhlaw.

Peit Ki Syiem Khasi Synteng (Dr. H Lyngdoh) Lynnong VIII (Ki Syiem Nongkhlaw);

Page 147 para II Line 5 - 8 - La thoh shai :- ....U la thied ia ka Sohrarim bad ia ka Mawmluh na ki Nongkynrih bad u la pynkohnguh sngewbha ia ki nongshong shnong baroh ba kin long ki khun ki Hajar jong ka Hima Nongkhlaw".

5. **Page 38 - 40** :- Ka kren shaphang ka thma hapdeng u 16 shnong (Mawphu) bad u 3 shnong (Ryngud, Sohbar & Laitiam) ba ki la ialeh ha Pomsohmen bad Siatudei. Bad nangta ka jinghiar u Buhsing Lyngdoh na Kyntursniang ha Nonglba.

Peit - 'Ki Syiem Rhasi Synteng' (Dr. H. Lyngdoh).

Page 120 para I baroh kawei :- "Ha ka por u Syiem Buhsing, ka la don ka jingialeh thma kaba jur hapdeng ki 16 shnong (Mawphu) bad ki 3 shnong (Sohbar, Laitiam bad Ryngud .... Hadien kata, u Buhsing tymmen bad u 12 Kur ynda ki la iateh jutang bad kitei ki Raid, ki hiar na Kyntursniang ha Nonglba .... Nangta ki Mawphu, ki Laitiam bad ki Ryngud ki sa wan iasoh bad ki sa long ki khun ki hajar u Syiem Buhsing."

Wat u Fr. H. Elias ruh ha ka kot Poetry jongu ka 'Hamsaia ki Por' u rwai kumne :-

"Ka Pomsohmen ka Pomudei,

Kin sah kyrteng ha khmat Pyrthei".

Kine hi ki pynshisha ia ka jingdon katei ka thma.

6. **Page 53 - 60 :-** La thoh shaphang ka Jingkut ka Hima Mawsmai bad ka jingwandur biang ka Hima Sohra :

Ref'n :- 'Ki Syiem Khasi bad Synteng'. (Dr. H. Lyngdoh).

Page 139 : Pule bniah para - II "U Syiem: Buh u leit shongkha ia ka jaid Nongtraw, kaba ki paidbah ki ngeit ba ka dei na ka jaid ri thlen ....".

Shaphang ka thma Umtynghiang kaba II bad ka khlieh U Jon - Um - eit :-

Shaphang ka jingdon kane ka thma bad ka khlieh u Jon - Um - eit, Peit ha ka 'Ki Khana parom jong ka Hima Sohra" ba la thoh da u L. S. Nongrum, ia kaba u la pynmih ha ka Kot Khubor 'U Sainpyniar' Vol. I No. 16 Nailur 1983, la thoh shai kumne :-

Page 2, Column 4, Para - IV :- Ha kata ka por la don u wei u briew uba na 16 shnong, uba Rangbah tam eh, uba Rangbah ruh ha ka nia, ha ka Niam bad ka jingiapom. Ka kyrteng jong u ka long *U Jon - Um - eit.* Kumta haba ki la ioh ia une ki sa jop ia ka thma ki da wan rah ruh ia ka khlieh jong u .... "

Ha kaba kut jong kane ka Khana la thoh :-

"Kumta la buh haduh mynta ia ka Khlieh U Jon - Um - eit ha phyllaw u Duwansing Syiem. Ban kynmaw ia ka khlieh u Jon - Um - eit ki la sieb da u maw kum ka sakhi"

Shaphang ka jingdon ka iew Rangjyrteh, sngewbha pule ia katei ka juh ka parom:-

Page 2, Column 3, para - 5, la thoh shai "Hadien kata u Duwansing u la leit iew sha Rangjyrteh sha jan Mawphu kaba ki ioh hi ki khun ka Jahlyngksiar", (Mawphu) "Ym don jingiakren eiei hynrei ki 16 shnong ki kem ia u ...."

8. Page 71 - 73 :-

Ha kaba iadei bad kane :-

Peit na katei ka juh ka Parom jong u L. S. Nongrum *bteng na Column 3, para-5* :- "........ Ynda kumta ki set patok ia u shalor Phaniaw ...."

Column 4, para 3 :- "Na Swer u shonrai Nongrum u la wallam ia ki niam iapom 30 jaid, la wan baroh 5 Kur bad 3 Basan na 12 shnong ...."

Column 4, Para - 2 :- "Kumta kine ki la wad lok na Nongsteng, Wahlong, Ryngud, 3 shnong, Sohra ...."

Column 4, para - 5 : "Ynda u la ker ia
Line - 8 ;- ka kut ki la leit baroh 25 shnong. Kane ka kut ka don ha Ryngngi Mawsaw........................"

Ha jan ba kut kane ka Parom la thoh shai :-

"Kumta kine ki 25 shnong .... ki kylli ia ki Mawphu (16 shnong ioh ki kylla, hynrei ki la smai haduh ka niam ban ym kylla snuh ....".

Shuh shuh ruh peit 'Ki Syiem Khasi Synteng' (Dr. H. Lyngdoh).

Page 154 para 1 Line 2 - 3 ; "Hynrei, hadien, ki Sohra, ki la pyndem ia ki bad ki sa khot artad ia kane ka Raid, 'U Khun Kliar Wait".

9. **Lain kaba khatduh page74 & para 1 page** 75:-

Hangne la thoh shaphang ka jingai jaka u Syiem Duwansing, sha ka Sorkar Phareng da ka jingiasngewthuh jingmut lang bad ka Raid Mawshuit, 12 - Shnong kum ka Trai Hima.

Kane ka long ka jingshisha bym lah ban len :

Pule : Ka jingthoh u Rangbah Dr. B. L. Swer, "Ka Sohra ha ka Poetry" ba I la pyn-

mih ha ka Kot Khubor 'U Sainpyniar, July, 1983. la thoh shai :-

"Katkum ka History, ki 12 Kur, jong ki 12 shnong, ki long ki nongseng nongsdang ia ka Hima Sohra".

Pule :- Ka jingthoh jong u L. S. Nongrum, Ki Khana Parom ka Hima Sohra", ba la pynmih ha ka Kot Khubor 'U Sain pyniar' Vol. I. No. 16, la thoh shai ;-

"U Dem jait Dkhar uba na 12 shnong u Trai jong ka Hima Sohra".

Pule :- Ka jingthoh I Rangbah G. L. Chyne, "U Khun Phrangsngi ka Hima Sohra", ba I la pynmih ha ka Kot khubor 'U Sainpyniar', I la thoh :-

"Dei na kitei haneng ba sa mih ki kyntien na u Sujai Dkhar, Mawshuit ba u ong : 'U 7 kyndang u 12 shnong ka Skei u Dem,' ban thew ba ka Hima Sohra ka dei ka jong u 12 shnong, U Khun Phrangsngi ka Hima Sohra".

Pule ruh :- Ka Kot "Ki Syiem Khasi Synteng", ba la thoh da u Dr. H. Lyngdoh, page 118 line 6 - 9 la thoh shai -

"............... Nangta ki 12 shnong ki jied 12 Kur (Myntri) na ki 12 jait bakhraw kiba don ha ka Raid jong ki...................."

Pule ruh Ka kot "Ka Niam U Khasi" (Dr. H. Lyngdoh) page 211 last para :-

"Ki 12 shnong ki long ki trai jong ka Iew Sohra kaba ki khot ruh ka Iew Umleng".

Ki 12 Sordar jong ka Raid 12 shnong ki don bynta ruh ha ka jingiasoi iasoin ryngkat lang bad u Subasing, ha kaba iadei bad ka jingpynskhem jong u ia ka jingai jong u Syiem Duwansing ia katei ka jaka (Saitsohpen) sha u Daivid Scott.

Peit W. J. Allen's Report page XV Appendix No. 4 B

Lada phi ong ba katei ka jingthoh jong nga ka long ka bym shisha aiu phi don ban ong halor kitei kiwei pat ?

10. **Page 103 para III II line :** Ka kren shaphang ka jingshah kyntait u Chundrasing ban long Syiem namar ka iing jong u ka long kaba la iap duh :-

Peit :- Herbert's Report, page 20 para iii line 4 - 6 la thoh shai kumne :-

"U Chundrasing, was disqualified according to the Khasi religion, as his branch of the family was 'Iap*duh*', i. e. all the females were dead, and the family was, therefore, considered extinct".

11. Page 154 para II – Page 155 para I :-

Kane ka long katkum ka shithi jong ka Iartimai Syiemsad kaba dated 24. 10. 1992, kaba ka la phah sha u E. M. Incharge Elaka KHADC.

12. Page 161 para II – Page 163 para II :-

Ia kane nga la pynshong nongrim katkum ka mukotduma ba la ialeh hapdeng ka Iartimai Syiemsad, bad u Freemansing Syiem, Syiem Sohra. Pule ia ka rai jong ka jingialang 24. 10. 1992 bad ia ka shithi jong ka Iartimai Syiemsad, ba la phah sha u E. M. I/c Elaka K. H. A. D. C.

13. Page 209 - 214 (Ka Riti Dustur jong ka Raid Khadarshnong) :

Kane ka long katkum ki kot ki sla (Record) kiba shai bad kiba shisha, ia kaba phi u Syiem ruh phi tip kham bha halor kane tang ba phi shu kwah ban tyllep ia ki jingshisha.

14. ***Page 219 para II & Page 220 para I & Page 221 Para II :-***

Kane ka long katkum ka tynrai jingtip barim bajah (Historical fact). Ha kaba bun bah ki riew tymmen bad ki riew tip tymmen ki tip bad ki iathuh khana pateng pakit ha ngi ki longdien longbud haduh mynta.

Kitei ba nga la kdew haneng ki dei tang ki mat (Points) kiba nga la sot na ki thymmei lum jingtip jong nga, ba phin dup tip ba ym dei ba nga shu thoh ruma khlem da wad bniah ia ki jingshisha kumba phi la kynnoh. Bad halor kitei ki jingshisha ngam i don daw ban ia kubur lem bad phi lymne ban mynjur ia katei ka jingdawa jong phi. Ka jingkwah jongnga na phi ki nongpule ka long ba phin ia ai jingmut bad pyni nia lem bad ban ia tei, hynrei ym pat ba phin dain dong. Kumta halor kitei ki jingshisha ba nga la kdew bad pynshai haneng nga kyrpad ia phi ba phin sngewbha ban weng noh ia katei ka shithi jong phi kaba phi la kynnoh pyrshah ia katei ka Kot jong- nga "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra"

Hynrei kum u Syiem phi ong ba katei ka kot ka ktah ia ka Riti Dustur, ka rukom synshar bishar jong phi hapoh ka Hima, kumba phi ong ba la pyntrei kam kum ki nongrim ka Hima naduh mynbarim bad kiba iaid beit iaid ryntih junom. Kane ka jingong jong phi ka long ka bym shisha. Namar katkum ka thymmei jingtip ba nga la lum nga shem ba ki briew baroh sawdong sawkun jong ka Ri Khasi-Pnar ki la tip lut ba ka Hima Sohra kumba ka long mynta, kam dei shuh ka Hima kaba dang bat ia la ka Riti Dustur. Lymne wat u Syiem hi ruh um shym la long shuh u Syiem uba da jied da thung katkum ka riti Dustur ba la buh la seng da u Longshuwa Manshuwa.

Ba don burom, bishar bad pynshong jingmut ia kine ki kyntien khia thew jong u Rangbah Dr H. Lyngdoh kiba u la thoh ha ki "Tien-shuwa" jong ka kot jong u, "Ki Syiem Khasi Synteng":-

"Nga iohi rngiew ba ia ka khana - Pateng shaphang ki Khasi ki Synteng la buh rieh jylliew hapoh ki Niam ki rukom tip briew tip blei jong ki bad hapoh ki lum ki wah bad ki dieng ki maw kiba ha kine ki lum. Namar kata nga don ka jingkyrmen kaba khraw ba, lada don kiba wad bad tih ia ki, ka sngi kan poi ba ka hyndai jong u khun Khasi Khara kan paw tyngkrein ha ki kot ki sla".

Bad ha sngap pat kumno u Myllung Soso Tham u rwai ha ka kot Poetry ba pawnam jong u kaba kyrteng "Ki Sngi barim u Hynniew trep".

"Jingshai ngi wad sawdong pyrthei,
Jingshai ka Ri ngim khein ei ei;
Kumno hyndai ki Kni ki Kpa,
Ki sain pyrthei ki seng hima."

Da kine kiba nga la sot haneng, nga mut ban ong bad ban kyrpad ia phi ba phin sngewbha ban nym long kum kato ka khana ba la thoh da u Rangbah Soso Tham ha ka

kot jong u "Ki Phawer U Aesop" Lynnong 96, page 63, (15th Edition).

Khublei

Ba burom ia phi,

Sd/-
(B. V. Rymmai)

Copy sha :-

1. The Secretary,
Khasi Author Society
Shillong.

2. The Secretary,
Catholic Author Guild,
Cathedral Parish
Laitumkhrah Shillong.

3. Mr. (Dr.) B. L. Swer,
Head Department Khasi
North Eastern Hill
University Shillong.

Ban tip bad la kyrpad ba phin sngewbha ban pynlong ka jingbishar bniah lem ia katei ka kot jong nga.

Sd/-
(B. V. Rymmai)
Nongthoh
Ka Khanatang jong ka Hima Sohra

Ha

U Syiem Sohra,
Hima Sohra.

Subject :- Ka jingujor ia ka Kot 'Ka Khanatang Jong ka Hima Sohra'

Ref'n :- i) Ka Shithi jong phi kaba No. SS/D-i Durbar/97/42 Dated : The 22nd January 1997.
ii) Ka Shithi jong nga kaba Dated : The 12th April 1997

Ba don burom,

Halor katei ka subject bad ki shithi ba la kdew haneng. Sa shisien pat nga kyrpad ia ka burom jong phi, ba phin sngewbha ban weng noh ia katei ka shithi jong phi kaba phi la ujor pyrshah khlem nongrim ia katei ka Kot jong nga. 'KA KHANATANG JONG KA HIMA SOHRA'. Hynrei lada phi ong pat ba katei ka jingujor jong phi ka long kaba shong hok shong nongrim katkum ka jingtip bad katkum ka jingshemphang jong phi, nga kyrpad ba phin sngewbha ban pyni nia bad ai jingpynshai lem halor kita ki jingshisha ba phi shem. Khnang ba ngin nym ialam bakla ia la ka jaid bynriew bad khamtam eh ia ki pateng ban daug wan.

Khublei

Ba burom ia phi,
Sd/-
(B. V. Rymmai)

Dated : The 13th May 1997 Nongthoh
Pdengshnong - Sohra. Ka Khanatang jong ka Hima Sohra.

Copy sha :-

1.	The Secretary, Khasi Author Society, Shillong.	
2.	The Secretary, Catholic Author Guild, Cathedral Parish, Laitumkhrah Shillong	Ban tip.
3.	Mr. (Dr.) B. L. Swer, Head Department Khasi, North Eastern Hill University, Shillong.	

Received
15/5/97
Syiem

Sd/
13/5/97
(B. V. Rymmai)

Received
16/9/97
Syiem

Ha

U Syiem Sohra,
Hima Sohra.

Subject :- Ka jingujor jong phi ia ka kot jong nga : "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra".

Ref'n :- i) Ka Shithi Ujor jong phi kaba No: SS/D - i/Durbar/97/42
Dated : The 22nd January 1997.

ii) Ka Jubab jingthoh jong nga kaba
Dated : The 12th April 1997.

iii) Ka jubab jingthoh jong nga kaba
Dated : The 13th May 1997.

Ba don burom,

Kum u Syiem, phi la dei ban don ka jingkitkhlieh, haba phi pynmih ia kano kano ka jingthoh ; hynrei kaba sngewsih ka long, ba ha kaba iadei bad katei ka subject bad ki shithi ba la kdew haneng, phi la shu sngap mynthi, khlem da ai kano kano ka jingpynshai wat la na ka liang jong nga, nga nga la dep ai 'jubab bad pan jingpynshai na phi ar sien. Namar kata da kane nga dawa na phi ba phin sngewbha ban weng noh lymne ai ki jingpynshai ia katei ka jingkynnoh pyrshah jong phi ia katei ka kot jong nga, hapoh ka 30 (laiphew) sngi

naduh ba phi la ioh pdiang ia kane ka shithi. Lymkumta, ngan shim bad pynbna paidbah ba kitei ki jingkynnoh jong phi, ki long kiba phi shu jler nangang.

Ha ka juh ka por, lada phi sngap jar bad phim lah ban ai jubab hapoh katei ka por ba la buh, ngan shim ba phi la pdiang ia katei ka jingthoh jong nga bad ba phi la kyntait ne weng noh ia katei ka shithi Ujor jong phi. Bad kaba kut kan long ba katei ka shithi Ujor jong phi ryngkat lang bad ki jubab jingthoh jong nga, kin sa long sa kawei pat ka lynnong ha katei ka kot jong nga, ha ka sien shon kaba bud. Bad hangta kein pateng la pateng ki briew kin sa tip ia ka dor bashisha jong phi.

Khublei Shibun,

Ba burom ia phi,

Sd/
(Mr. B. V. Rymmai)
Nongthoh
Ka Khanatang jong ka Hima Sohra.

Dated : Pdengshnong - Sohra
The : 15th September 1997.

Copy sha :-

1. The Secretary,
Khasi Author Society,
Shillong.

2. The Secretary,
Catholic Author Guild
Cathedral Parish,
Laitumkhrah Shillong.

3. Mr. (Dr) B. L. Swer,
Head Department Khasi,
North Eastern Hill
University, Shillong.

Ban tip bad la kyrpad ba phin sngewbha ban pynlong ka jingbishar bniah lem ia katei ka kot jong nga, katkum katei ka subject bad ki shitbi ba la kdew haneng.

Khublei shibun.

Sd/-
(Mr. B. V. Rymmai)

OFFICE OF THE SYIEM OF SOHRA :
SOHRA SYIEMSHIP.

PUR. No. SS/D - i/Durbar/97/347.

Dated : The 27th October 1997

Ha,

U Mr. B. V. Rymmai,
Pdengshnong, Sohra.

Rangbah,

Ka Dorbar jong nga U Syiem ka la pule bniah ia ka kot jong phi kaba phi ai kyrteng "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra" Kumba nga la kdew ha ki shithi kiba mynshuwa.

Katei ka kot jong phi ba la kdew ka ialam bakla bad pynbakla ia ki riti ki Dustur ka khrong ka dan, ka bishar synshar ka Hima Sohra kaba la ju don bad la ju leh bad ruh ba la ju tip bad pyndonkam naduh barim. Ka Dorbar jong nga U Syiem ka kdew tang katto katne ki jingbymshisha ba ialam bakla. Kane kaba phi jer ka Khanatang Ka Hima Sohra tang ban shu pyni nuksa nalor kiba bun bah ki jingbakla bad jingbymshisha kiba don ha ka kot jongphi kumne harum :-

(1) Ka jingkdew ha ka kot jongphi ia ka Iew Umleng ne ia ka Iew Sohra ba la seng tang da u 12 shnong bad ba u 12 shnong dei tang ma u u trai ka Hima Soh-

ra ka long ka bym shisha kaba ialam bakla ia ki riti dustur, ka khrong ka dan bad ka bishar synshar ka Hima Sohra.

(2) Ka jingthoh Khanatang jong phi ha kaba iadei bad u Nongsteng, u Mawphu 16 shnong ki long kiba bakla bad ki bym shisha. Ka Office jong nga U Syiem ka la ioh ia ka jingujor kaba iadei bad kine ki jingkynthoh jong phi na ki khlieh nongsynshar jong kine ki jaka. Phi pynshong nongrim ia kane kaba phi khot ha ka Khanatang ia ka Pomsohmen ba phi ong "Sohmen" ka dei ka ktien Laitiam kaba mut marwei ne uwei. Ka ktien Laitiam kam ju ong 'Sohmen' ia uwei ne marwei ka ong "Weimet". Sohmen ka dei ka ktien Mawphu. Ha ka thma u Mawphu 16 shnong bad u Lai shnong san shnong u Nongialam ki Mawphu 16 shnong dei u Jon Laitmiet na Umeit. U iaid marwei na ka lynti ba shaneng ban phai sha shnong; u shah pyniap marwei ha ka jaka ba ki Mawphu ki jer ka Pomsohmen Pomarwei. Dei haduh mynta ka ne ka kyrteng ka neh. Namarkata ki theory ne jingmutdur jong phi ha baroh ka kot kaba iadei bad ki Mawphu 16 shnong ne u Jon Laitmiet ki long ki bymshisha.

(3) Ka thma hapdeng u Syiem Buh Singh ka Hima Sohra bad u Syiem Laitlyngka ka Hima Khadsawphra ka long ka bymshisha. U Syiem Buh Singh ka Hima Sohra u la long bun snem shuwa ia u Syiem Laitlyngka. Dei badien ka jingpyniap ia U Syiem Laitlyngka ba ka jaid Kharngapkynta ka ioh long Myntri kaba long

ka jingjia kaba hadien bah ia ka jingsdang ka Hima Sohra.

(4) Ka theory jong ka Iewrangjyrteh ka long kaba bakla kaba marpyrshah (Self Contradictory) ia ka theory jongphi hi ka ka page 56 bad 73 jong kane ka kot.

5. Phi thoh ha kane ka kot jong phi ba ka Marajkaphon ka long ka jaka shong ki 'Khilainuid' bad ka Khliehshnong ka long ka jaka shong ki wanwir warhap. Kine ki jingthoh jongphi ki long ki bymshisha bad ki la pynmong ia ka jingsngew jong kine ki Dong bad ki la ai ki jingujor sha kane ka office ia ka jingthohbein jongphi.

6. Ka Theory jongphi ha kane ka kot ia ka Noiabasti ka long kaba bakla Kane ka shnong ka dei ka shnong Mawpunkyrtiang ba la jer naduh shuwa ka jingwan ki Phareng. Ka Noiabasti ka dei ka ktien sin ki dkhar ba trei bad ka Sorkar Phareng. ha ka por ba ka Sor ka dang long hangne ha Sohra.

7. Ka long ka bymshisha bad ba ialam bakla ban thoh ha kane ka kot ba ka don ka jingjateh kular hapdeng ki jaid Syiem bad ki 12 shnong kiba long ki riti dustur ka Hima kumba phi kam. Ym don dulir ne doskot ne jingpyntreikam ba la ju don ha ka Hima ban kyrshan ia kane ka jingong.

8. Ka jingbuh nongrim ne jer Dorbar Hima ia ka jingialang ba la khot da ka Syiemsad Iartimai ha ka 24. 10. 92 ka long kaba be - ain be - riti ia ka Hima Sohra. Ka Syiemsad ne kano kano ka kynthei kam dei bad bit satia dan pynlong ne khot dorbar katkum ka riti ka Hima.

9. Phi kren lamler ban thoh ha kane ka kot jongphi ban ong ba ka Dorbar Hima kaba la long ha ka 19. 11. 94 ka la pynkylla rukom thung bad jied Syiem ha ka Hima. Ha kane Dorbar Hima katkum ki riti la wanrah da u wei u riew rangbah ia ka Notice of motion ka ban kham pynbha ia ka riti dustur kaba iadei bad kane ka phang. Ka Dorbar Hima ka pdiang ia ka Notice of motion ban sa ia kren pat ha kawei ka Dorbar ryngkat da kaba phah ia kane ka Notice haman la ki shnong bad ki shnat ban ai jingmut.

10. Phi thoh ha kane ka kot ba U Syiem Freeman Singh u long uba shida bad khuid mynsiem bad ka jingshida than ka la pynlong ia kiwei ban shim kabu ha ka rukom synshar khadar bad rukom pyniaid kam hapoh ka Hima. Ka long ka bymshisha bad ba niew bein ia ka Executive Dorbar bad Dorbar Hima ka Hima Sohra.

11. Ka jingthoh bniah ia ki jingkynnoh ka jingialang ne DORBAR ka Syiemsad kaba la long ha ka 24 10. 92 pyrshah ia U

Syiem Freeman Singh ban long ka dulir ha kane ka kot ka long kaba ktah mationg ia U Syiem bad ka Hima. Ha ka page 159 jong kane ka kot phi thoh ba "la thungbiang ia U Freeman Singh ban long U Syiem ka Hima Sohra da ka Hukum ka District Council 30. 9. 94 hadien ba ka la khmih bniah bad pyrkhat sani ba kam long ka sabut kaba biang halor ki jingkynnoh". Lada kim long ki jingkynnoh kiba shisha katkum ba phi la thoh bad rai da ka Khasi Hills Autonomous District Council balei pat phi buh bniah ia kita ki jingkynnoh. Kane ka jingthoh ka long kaba be - ain;

Kumba la kdew haneng ka Dorbar jongnga U Syiem ka shem ba kane ka kot jongphi kam dei bad bit satia ban khot ia ka Ka Khanatang ka Hima Sohra. Kine ki jait jingthoh ki pynmih ia ka jingiapait ia pra bad jingia sngewpher hapoh ka Hima. Kumta ka Dorbar jong nga U Syiem ka bthah iaphi ba phin weng noh ia kane kot.

Seal
27/10/97

Sd/
SYIEM OF SOHRA

Copy sha :-

1. Secretary, Khasi Author Society Shillong.	ban tip
2. Secretary, Catholic Author Guild Cathedral Parish, Laitumkhrah, Shillong.	
3. Dr. B. L. Swer, Head Department Khasi North Eastern Hills University, Shillong.	

SYIEM OF SOHRA

Ha

U Syiem Sohra,
Hima Sohra.

Subject : Ka jingujor jong phi ia ka Kot jong nga, "Ka Khanatang jong ka Hima Sohra".

Ref'n : Ka Shithi jong phi kaba No. SS/D-i/ Durbar/97/347 Dt. 27. 10. 97.

Syiem Ba don burom,

Biang pa biang, sa shisien pat phi lam sha ka ban ia kyrtiang dien biang sha ka juh ka phang la kum ki khun lung, ki bym pat sngewthuh ngi hap ban ia ktaj ha juh shi ha juh.

Phai sha ka lam phrang jong katei ka Kot, "shi kyntien na u Nongthoh", page ii, nga la thoh shai : "Kane ka Khanatang kam dei kaba nga shu thaw hi ne thaw stad hi katkum ka jingshemphang jong nga. Hynrei ka dei lyngba ki khanatang kiba nga la lum la lang na ka jingiathuh khana-pateng jong ki riew tymmen bad ki riew tip tymmen ...., ia kane ka khanatang la pynlong da ka jingiakhleh lang jong ki ar tylli ki Thymmei. Wei, ka thymmei ki tymmen. Ar, ka thymmei ki Nongthoh". Namar kata halor kitei ki jingpyni nia jong phi, nga don ban pynshai kumne harum :

(1) Ha kaba iadei bad ka mat kaba nyngkong, nga la dep pynshai ia phi, hynrei sa katno sien nga dei ban pynshai ia kane ka juh ? Ia kaba nga la dep pynshai mynshuwa ruh phi la klet noh ? Nga la pyni nia ia phi ba ym dei ma nga uba ong ne thoh ba ia ka Iew Umleng ne ia ka Iew Sohra ne ia ka Hima Sohra la seng tang da u 12 shnong ; hynrei bishar hi ma phi na kine ki Nongthoh kiba ha shuwa jong nga aiu ki ong ne thoh, nga lei nga shu Compile ia kaba ki la dep thoh :-

a) Dr. B L Swer : "Katkum ka histori, ki 12 kur jong ki 12 shnong ki long ki nongseng nongsdang ia ka Hima Sohra".

b) L. S. Nongrum : "U Dem jait Dkhar uba na 12 shnong u Trai ka Hima Sohra".

c) G. L. Chyne : "Ka Hima Sohra ka dei ka jong u 12 shnong u Khun Phrangsngi jong ka".

d) Dr. H. Lyngdoh : "Ki 12 shnong ki long ruh ki trai jong iew Sohra kaba ki khot ruh ka iew Umleng".

Haba phi ujor ia kaba nga thoh, hato phi la ujor ia kitei kiwei pat ? Lada phi la ujor, Mynno, Hangno bad Kumno phi la ujor ? Sngewbha ban pynshai.

(2) Khublei shibun ha kaba iadei bad ka jingai jingmut jong phi, 'shaphang ka 'Pomsohmen' bad u 'Jon - Laitmiet'. Ia ka Pomsohmen nga la thoh na ki ar tylli ki thymmei: Wei na ka thymmei: ki Nongthoh, ka ba ong ba ki Laitiam ki pom ia u Sohmen u Rangbah iapom ki Mawphu, ha ka jaka kaba ki khot haduh mynta ka 'Pomsohmen'. Ar, na ka thymmei ki tymmen, kaba iathuh ba u Nong Laitiam, u pom ia uwei (sohmen) u Nong Mawphu, ha ka jaka ba la khot haduh mynta ka 'Pomsohmen'. Kampher la ki Nong Laitiam ki ong. weimet ne sohmen, hynrei ki jingshisha hi ki kdew ba katei ka kyrteng ka don ka jingiasnoh bad katei ka jingjia.

Ka jingong jong phi, ba katei ka kyrteng ka mih dei namar ba shah pyniap u Jon - Laitmiet, namar u iaid marwei na ka lynti ba sha neng bad u shah pyniap marwei. Kane ka theory jong phi kam shai; u shah pyniap da kaba shu khniot ne shu dung ne lynthem maw, ne pom pyrthat ne puh bsein? etc etc. Tharai u shah pyniap da ka ba shah khniot ne shu dung, kumno 'pat yn mih ka kyrteng Pommarwei, kumba phi ong?

Phim dei ban sngewmong ia ka jing thoh jong nga, 'U Jon - Umeit' ha ka jaka u 'Jon - Laitmiet' namar ym don ki Nongthoh kiba ha shuwa jong nga, ki ban thoh 'Jon - Laitmiet, hynrei bun hi kiba thoh 'Jon - Um-

eit'. La kumno kumno ruh ka kdew ba Jon-Umeit ka mut hi ba dei ia u Jon uba na Umeit.

Ka jingong jong phi ba ki theory ne ki jingmutdur jong nga ba baroh ka kot .... ki long ki bym shisha. Kane ka jingong jong phi ka long kaba bakla sha ba palat ; ka Khanatang ne ka Histori jong ka Hima Sohra, kam dei ka Fiction ne ka Novel ba u nongtnoh u lah ban mut dur hi katba u sngewbit, hynrei ka dei ka History ba u Nongthoh u pyrshang ban buh ryntih ia ki jingjia baroh kiba u la lum na ki thymmei kiba thikna, kiba jia na kawei ka por sha kawei pat Lada phi shem ba kano kano ka lynnong, dkhot ne synten kiba phim sngewthuh kylli na u nongthoh, nangno u tip bad mano ba iathuh un sa iathuh bniah ia ki jingshisha kumba ki long. Tangba phim dei ban long u briew uba khim mynsiem.

(3) Ka ktien tymmen ka ong: "Wat ju peit ia u thngiat kiwei, namar ba phim iohi ia u khung ba khmat la jong". Phi ong ba ka thma hapdeng u Syiem Buhsing bad u Syiem Laitlyngka, ki long ki bym shisha tang da kaba phi pynshong nongrim ba u Syiem Buhsing u la long bun snem shuwa ia u Syiem Laitlyngka. Phi tip katno ngut ki Syiem Laitlyngka ki don ha ka Hima Nongkhlaw? Lada phim tip wad bad pule ia ka histori (khanatang) shaphang ki Syiem Nongkhlaw,

hangta phin shem ba don lai ngut ki Syiem Nongkhlaw ha ka kyrteng Laitlyngka ha la ki pateng bad por ba iapher. Namarkata ha ba phi tip tang shiteng wat thoh ne wat sngew pat kumba phi la tip lut naduh basdang haduh kaba kut, namar ka pyntad dcr pynban ia la ka jingtip; ioh urlong kumba ong ka ktien phareng: "A little learning is very dangerous".

(4) Kaei ka jingmut jong phi da kaba phi ong, "self contradictory" ia ka theory jong ka iew Rangjyrteh. Wat ki paidbah bym nangthoh nangpule ruh ki tip shaphang ka jingdon jong kane ka iew ha ki por mynshuwa. Ha ka page 56 nga thoh shaphang ka jingsdang ne ka jingmih jong ka iew Rangjyrteh bad ha ka page 73 pat shaphang ka jingpynduh ne jingkut jong ka. Te haba nga thoh shaphang ka jingsdang bad ka jingkut jong ka kumba ka long, phin ong ba nga thoh bakla ?

(5) Ha ka pateng jong ngi mynta, ngi sngewsarong ba ngi la iaphong patlun, ngi iariam sut bad ngi ia deng nek - tai. Hynrei hato phin sngewrem ? Lada don ba thoh ba ki kpa tymmen jong phi myhshuwa ki shu SLIENG. Phi tad ne rem ia ka jingshisha phim lah ban len. Kumjuh ruh ki Nong Maraikaphon, mynta ki sngewsarong ba wat la ha ka por mynbyndai ka dei ka jaka ba la pynkyrpang ban shong kita ki khlawlai nuid, hynrei mynta ka la kylla long ka shnong

ba shong ki riew don burom bad ki riew khraw, hangne la tei bad seng nongrim ruh ia ka Mission bad ia ka skul ba pawnam jong ka Balang Catholic ; ha kaba nangne la mih bun bah ki riew don burom bad ki riew khraw jong ka Ri. Ki Nong Khliehshnong ruh kumjuh hi, ki sngew arong ba mynta ym dei shuh ka jaka ka ban shong shnong da kita ki wan wir ki wan hap kum ha ka por mynhyndai, hynrei ki dei hi ki khun ki hajar bad wat u Syiem Sohra ruh u shong ha Khliehshnong:

Kitei ki jingthoh jong nga ki long tang ban pyni ia ki jingjia ha ki por mynshuwa, ki pynsabut ruh ha ki longdien longbud ia ki rukom trei kam bad ia ka rukom synsbar khadar ki Syiem Sohra hyndai. Hynrei phi pat phi ong ba katei ka jingthoh ka pynmong ia ka jingsngew kitei ki dong. Pynban ka jingshisha nga tip ba ka long tang ka jingpynkbih ka jong phi. Kumba nga la ong ia phi ba haba nga thoh ia kano kano ka bynta ha kane ka kot, nga thoh halor ki nongrim bad ki jingtip kiba thikna, kumta ha kaba iadei bad kane ruh nga don ki sakhi. 'And if neccessary a document can be produced in the right time and in the right place'.

(6) Phi ong ba ka jingthoh jong nga shaphang ka 'Noiabasti'. ka long kaba bakla bad ha ka juh ka por pat phi ong ba ka Noiabasti ka dei ka kyrteng sin ki dkhar. Te

mynno ba'd hangno heit nga thoh ba ka dei ka bym sin ki dkhar? Ia ka jingshisha phim dei ban sngewrem ba ia kane ka shnong haduh mynta ruh dang don hi kiba khot ka shnong Noia. kumba dang don bun kiba khot ne thoh Cherra ne Cherrapunji ia ka Sohra. Namar kata phim dei ban kynnoh ne ong ba nga sin nga kynta ma nga ia katei ka shnong.

7 Phi ong ba ka long ka bym shisha ba ka don ka jingiateh kular hapdeng ka jaid Syiem bad ki 12 shnong, phi ong ruh ym don dulir ne doskot. Hato phi la klet ba ha ka 30 - 5 - 92, haba la don ka jingiakynduh lang hapdeng ki Kur Syiem bad ki 12 shnong, phi kum u Knie ki Kur Syiem phi la soi la sain ia katei ka dulir ha ryngkat lang ki Kur Syiem jong phi bad ki Rangbah na 12 shnong. Shi Copy jong katei ka Dulir ka don bad nga. Namar kata phim lah ban len namar ka soi ka sain jong phi ka paw tyngkrein ha katei ka Dulir.

(8) Ban wad daw khlem nongrim ia kiwei kam long kaba suk: Ha ka lynnong, page, dkhot bad synten kaba katno? Phi shem ba nga buh 'nongrim' ne jer 'Durbar hima', ia ka jingialang 24 - 10 - 92, jong ka Syiemsad. Ia kaba nga khlem jer ne thoh sngewbha wat pynjer ne wat pynthoh. Kane hi ka pynsabut ba phi shu kwah wad daw tang ban ioh pynhiar kput bad ban pynbud nam khlem nongrim ia u Nongthoh. Ha ka

jingshisha dei pynban ma phi uba ong ka 'durbar' ia katei ka jingialang.

Ia ka jingong jong phi ba katkum ka Riti, ka Syiemsad ne ka kynthei kam dei bad bit ban pynlong ne khot ia ka Durbar Hima, hynrei aiu pat phi don ban ong halor ka Herbert's Report, kaba ong ba ka Syiemsad ne Kynthei ka lah wat ban long Syiem ruh ?

(9) Nga khlem kren lamler, ha kaba ia dei bad ka Durbar Hima jong phi ka dt. 19. 11. 94. ha kaba katkum ka subject jong katei ka shithi ka long : "Ka rai jong ka durbar Hima 19- 11 - 94." Katei ka shithi kam ong" ba la wanrah da uwei u riew Rangbah", kumba phi la kynnoh mynta. Hynrei katei ka shithi 19 - 11 - 94, ka la pynpaw ba ka durbar Hima ka la rai bad phah ia katei ka copy sha ki Sordar/Rangbah shnong/Motabor/Elector ka Hima ba kin iapyrkhat bad ai jingmut ; hynrei ka jingpyrkhat ne ai jingmut aiu shuh phin dang khmih lynti, haba shisien ba la iapyrkhat la ia ai jingmut bad ba la rai ha ka Durbar Hima, ka mut hi ba la rai da ki Sordar/Rangbah shnong/Motabor/Elector kiba long ki dkhot ka Durbar Hima bad kano kano ka durbar kaba khlem ma ki ruh ym lah ban ong ba ka dei ka Durbar Hima.

Ha kaba iadei bad kane kaba shisha ka long ba ka Gauhati High Court jong ka Shillong Bench hapoh ka jinglong nongbishar

U D. N. Baruah bad u Dr. S. L. Sarraf. katkum ka shithi kaba Civil No. 60 (SH) of 1995/782/95. dt 24 - 2 - 95, ha ka page 2, line 3 & 4 la thoh shai : "Meanwhile Annexure - 11 letter dated 19 - 11 - 94 issued by Syiem of Sohra is stayed".

Lada ym dei ba mih kane ka order na ka High Court nga ngeit ba ka jingpynkhreh jong phi ban pynlong kam ia katei ka jingthmu ka la iaid shaphrang

10 Haba nga thoh ba u Freemansing Syiem u long uba shida bad khuid mynsiem ....; hynrei nga khlem kynthoh ne nga khlem niewbein pat ia ka Executive Durbar Hima Sohra. Hynrei ki long tang kum ki kyntien u Ceasar, haba u ong "Et too Brotus", hynrei kitei ki kyntien ki la biang pat ban pynduh thiah duh dem ia u Brotus. Ne kumba ong ka ktien tymmen, "Haba siat ther ia u khnam khlem da thew iano iano ruh, tangba kat haba u leit dei te hangta la khynniuh".

(11) Ka jingthoh bniah jong nga ia ka jingialang 24 - 10 - 92 jong ka Syiemsad, namar kane ka daw : - i) Dei ha kane ka jingialang ba la weng noh ka Syiemsad ia ka Rap iing Kur ia u Freemansing Syiem.

ii) Dei ruh ha kane ka angi ba ka Syiemsad ka la ujor sha ka District Council ban

weng noh ia u Freemansing Syiem na ka khet Syiem.

iii) Dei ruh ha kane ka sngi ba la sdang ka jingialeh Mukotduma ka bym pat ju jia ha ka histori jong ka Hima Sohra ba la ialeh hapdeng u Syiem bad ka Syiemsad.

Ka kamram jong nga kum u Nongthoh ka long, ban thoh ia ki jingjia bad balei ki jia? Mynno bad hangno ki jia? Kumno ka sdang bad kumno ka kut? Lada nga shu thoh tang kumba phi ong ba "la thung biang ia u Syiem Freemansing Syiem .... ba kam long ka sabut kaba biang halor ki jingkynnoh". Lada ngam thoh bniah ia ki jingkynnoh, lehse ki nongpule kin sah ha ka um dum bad kan long ruh ka jingthoh kaba dkoh. Ki nongpule ruh kin kylli pynban: Balei la thung biang? Mynno bad kumno la weng? Mano ba kynnoh bad kiei kita ki jingkynnoh? Mynno - hangno bad kumno la kynnoh?

Phi ong ba katei ka jingthoh jong nga ka long kaba be - ain, hato phi nud ban len ba phi khlem ialeh Mukotduma bad ka Syiemsad? Balei na ka liang jong phi, phi sngewmong ia kane ka jingthoh jong nga da kaba phi ong ba ka ktah mationg ia u Syiem bad ka Hima. Hynrei phi tip wat lada ngan nym thoh ruh pynban shisien ba la don ka jingialeh hapdeng u Syiem bad ka Syiemsad

ka long ym tang ka jingktah mat iong, hynrei ka long ruh ka jingiah burom kaba khraw ym tang ia phi u Syiem bad ka Hima, hynrei kumjuh ruh ia ngi ki khun ki hajar hapoh ka Hima.

Kitei ki jingpynshai ne ki jingpyni nia jong phi, kim pat biang, kim iahap bad ki iaid lait ia ka shithi ujor jong phi kaba phi la ai mynshuwa, namar phi khlem pynshai bniah ia kawei pa kawei ka mat halor ka jubab jingthoh ba nga la ai katkum ka shithi ujor jong phi kaba mynshuwa. Hynrei phi shu said ksan jubor khlem nongrim. Phi ong pynban ba katei ka Kot ka ialam bakla bad pynbakla ia ki riti dustur, ka khrong ka dan, ka bishar ka synshar ka Hima. Ha kano ka rukom ka ialam bakla bad kumno ka pynbakla bad balei ka ktah ia ka khrong ka dan? Ban tip ia ka mynnor hato ka ktah ia ka rukom synshar khadar kaba mynta ?

Ngi ia pule ia ki History jong kiwei pat ki jait bynriew ngi shem ba ar hajar snem tam mynshuwa ruh ngi tip lyngba ki History jong ki, mano ba synshar ia ki bad kumno ki synshar ? U Syiem aiu uba bha bad u Syiem aiu pat uba sniew? Bad kumno ka long ka man kata ka jait bynriew? Hynrei sngewsih ban ong ba ka jait bynriew jong ngi wat tang 100 snem mynshuwa ruh ngim tip ia la ka jong ka History, bad kumba ong ki riew stad, 'the more we learn the more we find that we are ignorant'. Kaba kham sngewsih shuh shuh ka long ba ia kiba kum ma ngi kiba pyrshang bad trei shitom

ban tih ban wad ia la ka thymmei ; hynrei phi pat da ka bor Syiem jong phi phi pyrshang bad khanglad bad phi pyrshah jubor justi ban pynduh jingkyrmen ha ka jaka ba phin ai jingkyrmen.

Te halor kitei ki jingshisha ba nga la pyni nia bad pynshai haneng, ngam i don daw ban ia kubur lem bad phi lymne ban mynjur ia katei ka jingbthah jong phi ban weng noh ia katei ka kot. Hynrei nga kyrpad ia phi ba phin sngewbha ban bret noh ia kane ka jing long khim mynsiem jong phi bad to ngin ia ring mynsiem lang ia kane ka juh ka lyer leit Ri U Myllung Soso Tham (Bam kwai ha iing u Blei) :-

"Jingshai ngi wad sawdong pyrthei :
Jingshai ka Ri ngim khein eiei :
Kum kiwei pat ki sngi kin mih,
Jingshai barim baroh ngin tih".

Da kumta kein kan urlong ka jing-angnud jong u :-

"Sa shisien pat kin win ki khlaw,
Sa shisien pat kin khih ki maw ;"

Shuwa ba ngan pynkut, sa shisien pat nga kyrpad bad dawa na phi ba phin weng noh ia katei ka shithi ujor jong phi, kaba

No.SS/D - i/Durbar/97/42 dt. 22 - 1 - 97. Lymkumta kine ki shithi jon phi baroh ar kin sa don la ka jong ka dor.

Khublei,

Ba burom ia phi,
Sd/-
(B. V. Rymmai)
Nongthoh
Ka Khanatang jong ka Hima Sohra.

Dated : Pdeng Shnong - Sohra,
The - 28th November 1997.

Copy sha :-

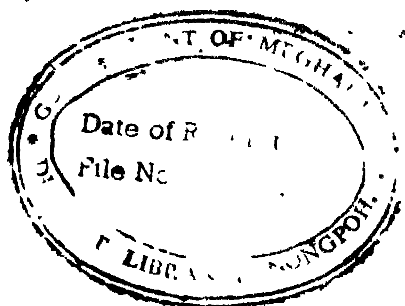
1. Secretary,
Khasi Author Society,
Shillong.

2. Secretary,
Catholic Author Guild,
Shillong.

3. Dr. B. L. Swer,
Head Department Khasi,
N. E. H. U, Shillong.

Ban tip

(B. V. Rymmai)

Date of R
File No

KI KOT DA U JUH U NONGTHOH

1. U Namksiar Ka Jingieit
   Thup I & II .... Rs 30.00

2. Ka Khanatang Jong Ka Hima Sohra
   .... Rs. 60.00.

3. Na ka Buaid Niam Sha Ka Shemlanot Bad Halor Ka Jingujor Ia Ka Khanatang Jong Ka Hima Sohra ... Rs. 30

BAN SA MIH

U Khun Hynniew Trep & U Khun 3, 4, & 9 Bynta (Traditional History)

Lah ban ioh na Khasi Book Stall
Bad na kiwei kiwei ki Dukan die kot.

Printed at Scorpio Printers Mawkhar Shillong - 1